

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄

Συνδρομή ἑτησια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστὸς ἔτους καὶ εἶνα ἑτησιαί. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

5 Ὀκτωβρίου 1886

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

Διήγημα (4)

Ἦσαν δύο οἰκίαι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕδου, ἡ μία τῆς ἄλλης; ἀντιμέτωπος.

Ἡ μία μεγάλη, ἄρχοντος οἰκία, ἡ ἄλλη μικρά, ταπεινή, σχεδὸν καλύβη, πτωχὸν πτωχοῦ ἐνδικιτήμα.

Ἐδῶ πυλῶνες μεγάλοι, καὶ παράθυρα πολλά, διὰ βαρυτίμων παραπετασμάτων μετριάζοντα τὸ ἄπλετον φῶς, καὶ ἐξῶσται κομποὶ περιθέοντες τὴν οἰκοδομήν, καὶ ἄνθηρα, ἀναπεπταμένα τὸ μὲν εἰς τὸν ἥλιον, τὸ δὲ εἰς τὴν αὔραν τὴν ἑσπερινήν, καὶ κῆπος ὀπίσω θαλερὸς καὶ βαθύσκιος, καὶ στρουθίων τάγματα πολυάριθμα, φλυαροῦντα ὑπὸ τῶν δένδρων τὸ φύλλωμα καὶ ζωογονοῦντα τὴν βαρεῖαν σιγήν, ἦν περιέβαλλε τὸν οἶκον πᾶσα ἡ σοβαρότης τοῦ πλοῦτου.

Ἐκεῖ μία μόνη μικρὰ θύρα, καὶ στενὸν παράθυρον μόλις που τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς δειλῶς ἀνοιγόμενον, καὶ πέραν ἐκεῖ, εἰς τὸ ἄκρον στενοῦ διαδρόμου καὶ ὀπισθεν τῶν δύο χαμογείων δωματίων ἄτινα ἀπετέλουν τὸν πτωχικὸν οἶκον, αὐτὴ εὐρεία, ἧς τὸ γεῶδες ἔδαφος συνεχύκων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας παιδιὰ γυμνά. οὐα φαιδρῶς φωνασκούντα, καὶ ὄρνιθες κλώζουσαι καὶ βραμφοκοπούσαι τὸ χῶμα, ἄς ἐνθεν μὲν κατεδίωκεν ἀκάκως πυρρόβριξ μολοσσός, ἀπαθῆς δ' ἐκείθεν ἀλλὰ προσηγῆς τὸ φαινόμενον ἰθεῖατο γέρον τερφρόχρους ὄνος, προσδεδεμένος εἰς φάτην πενιχράν, ὑπὸ τὴν στέγην ὀλίγων σαλίδων.

Τοῦ πλουσίου μεγάρου κάτοικοι, πλὴν τῶν πολλῶν οἰκετῶν, ἀφώνων καὶ σοβαρῶν ὡς ὁ οἶκος, ἦσαν δύο μόνοι: ἀνὴρ καὶ γυνή. Ὁ Θεὸς δὲν εἶχε δώσει τέκνα εἰς αὐτούς, νομίσας ἴσως ὅτι ἄρκετός ἦν ὁ πλοῦτος· ἀλλ' εἶχε δώσει φίλους πολλοὺς εἰς τὸν πλοῦτόν των, οἵτινες ἐπλήρουν πολλὰς τὴν τράπεζαν αὐτῶν κ' ἐφαιδρουν ἐνίοτε τὰς αἰθούσας των. Δὲν ἐφαιδρουν ὅμως

4) Ἡ διήγησις αὕτη βᾶσιν ἔχει δημοτικὴν ἀθηναϊκὴν παράδοσιν, ἦν πολλὰς κατὰ τὴν νηπιακὴν μου ἡλικίαν ἤκουσα παρὰ τῆς μάμμης μου· πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μου βεβαίως θὰ τὴν ἐνθυμοῦνται, ἂν ἡγάπων ὅσον ἐγὼ τὰ παραμύθια, καὶ εἶχον ὡς ἐγὼ φιλόμυθον μάμμην.

A. B.

καὶ τὸν οἶκον αὐτῶν οἱ ξένοι· πολλάκις δὲ τὰ ὄμματα τῆς πλουσίας ἀλλ' ἐρήμου οἰκοδεσποίνης ἐθόλου μελαγχολία καὶ δάκρυ δειλὸν ἀνέβλυζεν ὑπὸ τὰ βλέφαρά της, δσάκις ἀπὸ τῆς σιγῆς τοῦ θαλάμου της, ἐθεώρει διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὴν ἀπέναντι πτωχικὴν αὐλήν, κ' ἐβλεπε τὰ ἀκτένιστα παιδιὰ τοῦ γείτονος παίζοντα ἐν φωναῖς καὶ θορύβῳ τὸ κεράκι καὶ τὸν κρυπτόν.

Διότι εἶχε πολλὰ παιδιὰ ὁ γείτων. Οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤξευρε πόσα—ἔλεγεν ἀστενειόμενος δσάκις ἠρωτᾶτο. Ὅτε δὲ τὴν ἐσπέραν ἐπέστρεφεν οἶκαδε ὁ ἡμερόβιος ἐργάτης, ἄλλοτε πεζός, καὶ ἄλλοτε σοβαρὸς κεντρίζων τὸν ὄνον του, καὶ ἠνοίγετο πρὸ αὐτοῦ ἡ θύρα τοῦ οἰκίσκου χωρὶς κἂν ἐκείνος νὰ τὴν ὠθήσῃ, ἀλαλαγμὸς χαρμύσυνος ἠγείρετο ἀπὸ τῆς αὐλῆς, καὶ πᾶσα παιδιὰ κατελείπετο εἰς τὸ μέσον, καὶ ὅλος τῶν παικτόρων ὁ ἐσμός, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐκρεμάτο βοτρυδὸν ἀπὸ τῶν φορεμάτων τοῦ πατρός. Ὁ εὐσταλέστερος ἀνερχοῦτο εἰς τοὺς ὤμους του, ἡ ζωηροτέρα ἤρπαζεν ἀπὸ τῆς ἀγκάλης του τὸν ἄρτον τῆς ἐσπέρας, ἄλλος ἀνηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ τραχήλου του, καὶ τὰ μικρότερα ἐνηγκαλίζοντο τὰς κνήμας του.

—Ἐλα ἠσυχάστε! ἀφήστε τὸν πατέρα σας νὰ ξανασάνῃ! ἐφώνει πρὸς τὸ στίφος τῶν πολιορκητῶν ἡ κυρὰ Δημήτραϊνα, εὐσωμος καὶ πορφυρόχρους μεσῆλιξ, ἧς τὰ σπαργῶντα στήθη, ἀνέτως ἀναπτυσθέντα ὑπὸ τὰ στόματα δέκα θηλαστικῶν νηπίων καὶ οὐδένα ποτὲ γνωρίσαντα στηθόδεσμον, ἐκυμαίνοντο μεγαλοπρεπῶς, μόλις συγκρατούμενα ὑπὸ τῶν πτυχῶν τοῦ χιτῶνός της.

—Ἄσ' τα! μὴ τὰ μαλλώνῃς! ἀπάντα ὁ κύρ Δημήτρης, καὶ ἀναλαμβάνων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὰ δύο διδυμα μικρὰ του, ἐκάθητο κεκμηκῶς ἐπὶ τοῦ σάγματος τοῦ ὄνου κ' ἐσπόγγιζε τὸν ἄδρον τοῦ μετώπου του ἰδρώτα διὰ τῆς ποδιᾶς τῶν τέκνων του.

Τοιοῦτων φαιδρῶν σκηνῶν πολλάκις ἐγίνοντο ἀπὸ τοῦ ἐξώστου των θεαταὶ ὁ Κύριος Μαρθῆς καὶ ἡ Κυρία Μαρθῆ, τοῦ πλουσίου οἴκου οἱ ἄπαιδες ἄρχοντες. Κ' ἐκεῖνος μὲν, ἐκατομμυριοῦχος χρηματιστής, ἀπὸ μακροῦ ἤδη τραχυνθεὶς τὴν καρδίαν ἐκ τῶν συγκινήσεων τῆς ἐνθάσεως καὶ τοῦ ἐκπεσμοῦ, δυσθύμως μᾶλλον προσέβλεπε τὰς

θορυβώδεις αὐτὰς καὶ προστύχους, ὡς τὰς ἀπεκάλει, οἰκογενειακὰς πανηγύρεις, αἵτινες ἐτάραττον τὴν ἐσπέραν οὐ μόνον τὴν κοπιώδη συνήθως χώνουσίν του, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν ἡρεμίαν τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ ὑπολογισμῶν. Ἄλλ' ἡ σύζυγός του, γυνὴ καὶ δις ἤδη ἀποτυχοῦσα μήτηρ, μακρὰν πολλὰκις ὥραν ἐλησμονεῖτο θεωροῦσα τὴν διηνεκὴ σχεδὸν ἐκείνην τύρβην, καὶ μειδίαμα παράδοξον, χαρᾶς ἅμα καὶ πόνου μαρτύριον, διέστελλε τὰ χεῖλη τῆς. Τί δὲν ἔδιδε διὰ μικρὰν τινα μόνον μερίδα τῆς ζωηρότητος ἐκείνης καὶ παραχῆς!

* *

Ἐσπέραν τινά, — ἦτο πρώτη Κυριακὴ τῶν ἀπόκρεω — ὁ Δημήτρης ἐπέστρεψεν ἐνωρίτερα εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἦτο καταφορτωμένος.

Διὰ τοῦ δεξιῦ βραχίονος ἐσφιγγεν ἐνηγκαλισμένον *tabān*, ὅθεν ἀπὸ παχέος ὀρύζης στρώματος προέκυπτον ποῦ καὶ ποῦ, ὡς λόφοι μικροί, τεμάχια κρέατος ὀπτοῦ, κάτωθεν δ' αὐτοῦ ἀνελικνίζετο δίκην ἐκκρεμοῦς ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς φιάλη μελάγχρους εὐμεγέθης, πλήρης ζανθοῦ ρητινίου. Ἀριστερόθεν ἐκράτει μανδῆλιον, ἐγκυμονοῦν τίς οἶδε τίνα καὶ ποῖα ἐκτακτὰ τραγῆματα, κ' ἐπὶ τοῦ μανδῆλιου ἐσφιγγε διὰ τοῦ ἀντίχειρος χάρτινον πρόστυχον προσωπεῖον εἰκοσι λεπτῶν.

— Ἐλα, Μαριώ, νὰ ζῆς! ξεφορτώσέ με, ἐφώνησεν εἰσερχόμενος.

Ἄλλὰ ποῦ νὰ προφθάσῃ ἡ Μαριώ! Τρία ἤρπασαν διὰ μιᾶς τὴν βαύκαλιν, ἄλλα τόσα τὸ μανδῆλιον, οὐτινος διεσπάρησαν χαμαὶ τὰ περιεχόμενα—δύο λεμόνια ἐδῶ, πέντε μῆλα ἐκεῖ, ὀλίγα μύγδαλα παρέκει—καὶ ἡ γενικὴ κατ' αὐτῶν ἐφοδος τῶν παιδίων ἔσωσεν ἀπὸ σοβαροῦ κινδύνου τὸν *tabān*, ὃν κατώρθωσε τέλος νὰ παραλάβῃ σῶον καὶ ἀκέραιον ἡ μήτηρ.

— Κύτταξε, κύτταξε τὰ διαβολόπουλα! ἐφώνει αὕτη καὶ ἠγωνίζετο ἀσθμαίνουσα νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν ἐν μέσῳ τοῦ ἀφηνιάσαντος στίφους, ἐνῶ ὁ πατὴρ ἐκράτει τὸ προσωπεῖον ὑψηλά, ὑψηλότερα τῶν κατ' αὐτοῦ ἀναπηδῶντων μικρῶν, κ' ἔλεγεν ἀταράχως:

— Αἱ, ἡσυχία, τώρα, ἡσυχία!... Κάμετε φρόνιμα... εἰδεμὴ δὲν ἔχει μουτσούνα!

— Μουτσούνα! Μουτσούνα! ἐκραύγασεν ἐν χορῶ τὸ παιδοθέμιον, θορυβώδη συγκροτοῦν πυρρήχιον κύκλω τοῦ πατρός, ἐνῶ ἡ μήτηρ μόλις κατώρθου νὰ περισυναγάγῃ ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοὺς ἀπὸ τοῦ μανδῆλιου πεσόντας τραυματίας.

Τέλος ἐπῆλθεν ἡσυχία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κύρ Δημήτρη. Τὰ παιδία κατηνάσθησαν, καὶ συναχθέντα περὶ τὸν *tabān* ὠσφραίνοντο βουλιμιῶντα τὸ περιεχόμενον. Ἡ οἰκοδέσποινα ἔστρωσεν

ἐν μέσῳ τὴν βραχύποδα τράπεζαν τοῦ δείπνου, τὸν *soprañ*, καὶ ἀνῆψε παρ' αὐτῷ κλαυθμηρίζοντα λύχνον. Ὁ κύρ Δημήτρης, ἐκάθισε χαμαὶ σταυροποδητὴ καὶ σταυρώσας διὰ τοῦ μαχαίριου του τὸν ἄρτον ἔκοψε καὶ διένειμε.

— Δόξα σοὶ ὁ Θεός, γυναῖκα, εἶπε σταυροκοπούμενος, ἡ ἐβδομάδα πῆγε καλὰ. Βγάλαμε τριάντα δραχμαίς. Ὑγεία νᾶχουμε καὶ ὄζονοῦ! Ἡ φτώχεια θέλει καλοπέρασι!

Οὕτω δ' εὐθύμως ἤρχισε κ' εὐθύμως ἐπεράνθη τὸ πτωχικὸν τοῦ πτωχοῦ οἴκου δείπνον.

Ἀφοῦ δὲ τὰ παιδία ἐτραγάνισαν καὶ τὸ ἔσχατον φαγώσιμον ὁστοῦν τοῦ *tabā*, σκυθρωπάζοντος εὐλόγως τοῦ παρισταμένου μολοσσοῦ, — εἰς ὃν σκληρὸς ἀπέμεινε κληρὸς, ὅ,τι μόνον ἀπρόσιτον εἰς παίδων ὀδόντας—καὶ ἀποσμήχοντα διὰ ψωμίου τὸ πῆλινον σκεῦος ἐγάνωσαν αὐτὸ λάμπον καὶ στίλβον, ὁ κύρ Δημήτρης ἐμοίρασεν ἀκριβοδικαίως τὰ τραγάλια εἰς τὰ τέκνα του, ἐστράγγισε εἰς τὸ ποτήριόν του τὸ κατάλοιπον τῆς μελαψῆς φιάλης, καὶ σπογγίσας διὰ τῆς παλάμης τὸν μύστακα, εἶπεν εἰς τὴν σύμβιον του ἐν ἀληθεῖ εὐφροσύνῃ:

— Δός μου τώρα λιγάκι τὸ μπουζούκι μου, κυρὰ Μαριώ, νὰ τὸ τραγουδήσωμε!

— Δὲν νυστάξατε σεῖς ἀκόμη, ἠρώτησεν ἡ κυρὰ Δημήτρηνα, ἀλλὰ τσαῦτα διὰ μιᾶς ἀπῆντησαν ὄχι! εἰς μίαν κορυφωθέντα κραυγὴν, ὡστε καθησύχασε μὲν ἡ μητρικὴ μέριμνα, ἐξέτέλεσε δ' ἀμέσως τὸ παραγγελθὲν ἡ συζυγικὴ προθυμία.

Τὸ προσαχθὲν μπουζούκιον ἦτο πατρικὴ κληρονομία τοῦ Κύρ Δημήτρη. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, βαρελοποιὸς ποτε καὶ μουσικὸς κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του, μόλις εἶχε κατορθώσῃ νὰ διδάξῃ τὸν υἱόν του, πλὴν τυπικῶν τιῶν ὑποκρούσεων, ἕνα συρτὸν καὶ ἤμισον καλαματιανόν. Ἄλλὰ τὸ ἐν καὶ ἤμισον αὐτὸ ἤρκει εἰς διασκεδάσιν τῶν παιδίων, ὃν αἱ χορευτικαὶ γνώσεις περιωρίζοντο κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ μουσικὸν τοῦ πατρός των εὐρετήριον.

— Ἐλάτε τώρα σεῖς, εἶπεν οὗτος, πιασθῆτε ἀπὸ τὰ χέρια... Ἐμπρός ὁ Νικολῆς, ὕστερα ὁ Γεώργης, καὶ οἱ ἄλλοι μὲ τὴν ἀράδα. Συρτό! Ὁ Νικολῆς ποῦ τραβάει τὸ χορὸ, φορεῖ καὶ τὴ μουτζούνα!

— Κ' ἐμεῖς πατέρα; ἐμεῖς; ἐφώνησε δυσθύμως ὁ λοιπὸς ὄμιλος, δὲ θὰ τὴν φορέσωμε;

— Ἀγάλια ἀγάλια! Ἐνας ἕνας θὰ τραβᾷ τὸ χορὸ καὶ θὰ τὴν φορῇ.

Καὶ ἀνέκρουσεν ὁ μουσικὸς, καὶ ἤρχισεν ἡ διασκεδάσις.

Ἐλαφροὶ τῶν παιδίων οἱ μικροὶ πόδες ἐπληττον, ῥυθμικῶς ἐνίοτε, τὸ πάτωμα, αἱ λάλοι των γλῶσσαι παρηκολούθουν κατὰ διαλείμματα διὰ προχείρου ἄσματος τὸν σκοπὸν τῆς ὀρχήστρας, ὁ

δὲ πατὴρ, διακόπτων ἐνίοτε τὴν μουσουργίαν, ἀνέμελπεν ἔρβινον καὶ βροντόφωνον ᾠδὴν, πρὸς ἣν ἀγαλλιῶν καὶ σκιρτῶν ἀπῆντα ὁ χορὸς.

— Κέφι ποῦ τῶχεις, εὐλογημένε! ἔλεγεν ἡ κυρὰ Μαριώ, νανουρίζουσα ἡρέμα τὸ βρέφος τῆς, —διότι εἶχε καὶ βρέφος ἡ εὐλογημένη. — Κέφι ποῦ τῶχεις! Δὲν πέφτει νὰ πλαγιαῖσῃς, ποῦ εἶσαι κουρασμένος, μόνον κάθῃσαι καί... .

Κτύπος δυνατὸς εἰς τὴν ἐξώθυραν διέκοψε τῆς Δημήτρηνας τὴν φράσιν καὶ τοῦ Δημήτρη τὴν μουσικὴν.

— Ποῖος νᾶνε τέτοια ὥρα! εἶπεν οὗτος, ἀποθέτων τὸ ὄργανόν του καὶ ἐγερόμενος. Ἐλα! σιωπήσεις καὶ ἡσυχία! ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὰ παιδία, ἅτινα ἐξηκολούθουν ὀρχούμενα καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ μέλους, ὡς θάλασσα σαλευομένη καὶ μετὰ τοῦ ἀνέμου τὴν πτώσιν.

Κ' ἐβάδισε πρὸς τὴν θύραν.

* *

Καθ' ὃν χρόνον ἠθύμουν καὶ διεσκεδάζον οἱ κάτοικοι τῆς πτωχῆς καλύβης, ἐπληττον καὶ ἐχασμῶντο τοῦ πλουσίου οἴκου οἱ κύριοι.

Περάναντες τὸ γεῦμά των, ὅπερ ἄφθονον ὡς συνήθως καὶ ποικίλον, οὐδὲν εἶχεν ἰδιαιτέρον γνῶρισμα, τὸ δυνάμενον ν' ἀναμνήσῃ αὐτοὺς τὴν ἀπόκρεω, ἀνεκλίθησαν ἀμφοτέροι ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ σοφᾷ μαλακοῦ, καπνίζον τὸ σιγάρον του, καὶ χειλοποτῶν ἡρέμα τὸν καφέν του, αὐτὴ δὲ ἐπὶ τοῦ ἐγγυτάτου εἰς τὴν τράπεζαν κλινηρὸς, θωπεύουσα νωχελῶς διὰ τῆς λευκῆς καὶ δακτυλιοφόρτου χειρὸς τῆς τὸ λεῖον τρίχωμα χονδροκεφάλου αἰλούρου βέγγχοντος μακρῶς ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς.

Πλὴν τοῦ βόγγου τούτου, σιγῇ ἐντελής ἐπεκράτησεν ἱκανὴν ὥραν ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Ὅτε δὲ τέλος ὁ κύριος Μαρῆς ἐβρόφησε, πλὴν τοῦ καφέ του, καὶ μικρὸν ποτήριον κονιάκ, καὶ ἠσθάνθη τὸ σιγάρον του ἐγγίζον εἰς τὸ πέρας, ἀνεκάθισε, μορφάζων ἐκ μικροῦ τινος ρευματικοῦ νυγμοῦ, ὃν ἠσθάνετο εἰς τὴν κνήμην, καὶ εἶπεν ἀφοῦ μεγαλοφώνως ἐχασμήθη:

— Δὲν παίζεις λιγάκι Boccace, Ἐρμιόνη;

— Οὐφ! καὶ μὲν ἄγασίλας, νὰ ἤξευρες πῶς βαρηθῶμαι... ἀπῆντησεν ἐκείνη, παρατείνουσα μετὰ κόπου τὰς λέξεις καὶ οἰονεὶ συλλαβίζουσα αὐτάς. Ἐπάνω εἰς τὴν χώνουσιν... καὶ ποῦ ν' ἀφήσω τώρα τὸν καὶ μὲν τὸν Πλούτωνα, ποῦ κοιμᾶται τόσον εὐμορφα.

— Καλὰ! ὑπέλαβεν ὁ Ἀγασίλας καὶ ἡ τελευταία τῆς λέξεώς του συλλαβὴ ἀπήχησεν εἰς δεύτερον καὶ φοβερώτερον τοῦ πρώτου χάσμημα.

— Τί; ἐνύσταξες κ' ὄλα; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του, ἀκούουσα μᾶλλον ἢ βλέπουσα τὴν

συζυγικὴν ἐκείνην χασμωδίαν. Μήπως δὲν εἶσαι καλὰ;

— Καλὰ εἶμαι... ἀλλὰ βαρηθῶμαι κ' ἐγώ... ἔξυρεις.

— Δὲν πηγαίνεις καμμιάν ὥρα εἰς τὴν λέσχην νὰ διασκεδάσῃς;

— Ἀποκρηὰ σήμερον... ποιὸς θὰ εἶνε εἰς τὴν λέσχην; Ἐπειτα... μπορεῖ νὰ μᾶς ἔλθουν καὶ τί ποτε μάσκαρες ἀπόψε...

— Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς φωτίσῃ, νὰ σοῦ εἰπῶ! Διότι αὐταῖς ἡ βραδυαῖς τοῦ χειμῶνος εἶνε ἀτελείωταις

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσελθὼν ὑπηρέτης, ἄψογος τὴν ἀναβολὴν, ἀφήκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δέσμην ἐφημερίδων, εἰπὼν ἀπλῶς:

— Ταχυδρομεῖον!

— Ἄ, τί καλὰ, ἐφώνησεν εὐθύμως ὁ Ἀγασίλας, καὶ θεῖς ἐπὶ τῆς ρινὸς τὰς διόπτρας του ἀνέπτυξε τὸ νεώτατον τῶν φύλλων καὶ ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τοῦ τέλους.

Ὁ Πλούτων, ἀφυπνισθεὶς, ἐπήδησε χαμαὶ ἄνευ περαιτέρω διατυπώσεως, καὶ βυθίσας τοὺς ἐμπροσθίους του ὄνυχας εἰς τὸν παχὺν τῆς αἰθούσης τάπητα ἐκύρτωσεν εὐαρέστως τὴν ράχιν του, ἡ δὲ κυρία Ἐρμιόνη, ἀνεγερθεῖσα ἠνοῖξε μίαν τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ θυρίδων.

— Νὰ πάρωμεν ὀλίγο ἀέρα καὶ κλειώ εὐθύς, εἶπε προλαμβάνουσα πᾶσαν τοῦ ἀνδρός τῆς διαμαρτύρησιν.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς θυρίδος ἐκείνης, πλὴν τοῦ δροσεροῦ ἀέρος, εἰσέβαλεν ἀπρόσκλητος ξένος καὶ ἡ εὐθυμὸς ἀντήχησις τοῦ μπουζουκίου τοῦ Κύρ Δημήτρη.

— Νὰ τα! εἶπεν ὁ χρηματιστὴς ἐξακολουθῶν τὴν ἀνάγνωσίν του. ἄρχισαν πάλιν οἱ ἀντικρυνοὶ μας τὰ συνειθισμένα. Ξεῦρεις, Ἐρμιόνη, ὅτι κατήντησεν ἀνυπόφορος αὐτὸς ὁ κύρ Δημήτρης μὲ τὸ κοπάδι του;

— Διατί οἱ καὶ μὲν οἱ; ἠρώτησε μετ' ἀγαθότητος ἡ κυρία. Διασκεδάζου... δὲν κάμουν κακόν. Τί σὲ πειράζουν;

— Μὲ ἀνησυχούν... τί ἄλλο θέλεις νὰ μὲ πειράζουν; ἀπῆντησεν ἐκεῖνος, ἀναγινώσκων πάντοτε.

— Ἐγὼ τοὺς ζηλεύω, νὰ σοῦ εἰπῶ, ὑπέλαβε μετὰ μικρὸν ἡ κυρία Μαρῆ, πλησιάζουσα εἰς τὸν σύζυγόν τῆς καὶ θωπεύουσα ἡρέμα τὸν ἐπὶ τῆς ἐφημερίδος κύπτοντα τράχηλόν του.

— Τί σοῦ ἦλθε; εἶπεν ἐκεῖνος ἀναβλέπων.

Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὑπέλαβεν ἡ Ἐρμιόνη ἀποτεινομένην εἰς τὴν ζηλείαν μᾶλλον ἢ τὴν θωπεῖαν τῆς, κ' ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ:

— Ἀχ... Ζηλεύω τὰ παιδία των. Δὲν ξεῦρεις πόσα εἶνε, Ἀγασίλας... καὶ ὄλα τόσα... τόσα, τὸ ἕνα μικρότερον καὶ ὠραιότερον ἀπὸ τ' ἄλλο. Νὰ εἶχαμε κ' ἐμεῖς κανένα!... εἶπε μετ' ὀλίγον σιγα-

λῆ τῆ φωνῆ καὶ κύπτουσα τὴν μορφήν τῆς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ συζύγου τῆς.

— Χά, χά, χά! ἐφώνησεν ἐκεῖνος γελῶν, μὲ τὴν ὄρα σου ἦλθε ἡ ὄρεξις! Ποῖος σοῦ πταίει; μὴ τὰ κάμνεις μισά!

Καὶ ἀποβαλὼν τὰς διόπτρας τοῦ ἠγέρθη κ' ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἐστίαν.

— Μὲ τὰ σωστά σου λοιπόν, ἀγάπη μου, ἐξηκολούθησε διὰ μελιχίως φωνῆς, προσπαθῶν νὰ κολάσῃ τὴν πρὸ μικροῦ τραχύτητα τῆς φράσεώς του, μὲ τὰ σωστά σου ζηλεύεις τοὺς γείτονάς μας;

— Καὶ εἶνε νὰ μὴ τοὺς ζηλεύσῃ κανεὶς; Δὲν βλέπεις τί εὐτυχησμένοι ζοῦν! Πῶς εἶνε πτωχοί!.. ἀδιάφορον. Ὅλοι βοδοκόκκινοι ἀπὸ υἰείαν. Ἄνάγκας δὲν ἔχουν. . . φροντίδας δὲν ἔχουν. . . Σπίτι γεμάτο ζῶν καὶ χαρὰν! Ὅταν εἶνε νὰ δουλεύουν δουλεύουν, καὶ ὅταν εἶνε νὰ διασκεδάσουν διασκεδάζουν. Ὅχι. . .

— Ὅχι ἄν ἐμᾶς; ἤθελες νὰ εἶπῃς κ' ἐστάθης.

— Βέβαια. Ψεύματα; ἀπήντησεν ἡ κυρία Μαρῆ, ὑφούσα τοὺς ὤμους. Ἡμεῖς μὲ ὄλα μας τὰ καλά. . . μὲ τὰ πλούτη μας, μὲ ὠραῖο σπίτι, μὲ ἀμάξια, μαγειροὺς, ὑπηρέτας, τὰ ἔχομεν ἀκωνίως καταιθασμένα, ἄν νὰ ἔχωμεν πένθος καὶ ἂν δὲν ἔλθῃ κανεὶς ξένος νὰ μᾶς ἰδῇ, δὲν ἀνοίγομεν τὸ στόμα μας ὠραις. Ἐγὼ τούλάχιστον σὲ βεβαιῶν, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ μετὰ πικροῦ μειδιάματος, κατήντησα νὰ μὴν ἠμιλῶ παρὰ ὅταν μαλλῶν τοὺς ὑπηρέτας. . . Αὐτοὶ οἱ πτωχοὶ μὲ τὸ τίποτε εἶνε πάντα εὐχαριστημένοι, εὐθυμοὶ, διασκεδάζουν ἀδιάκοπα, τραγουδοῦν, χορεύουν, χαίρονται τὴν ζωὴν των τέλος πάντων. Διατί αὐτό;

— Διατί! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ χρηματιστής, περιπατῶν σιγὰ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῇ αἰθούσῃ. Εἶτα δὲ ὡσεὶ φαινή τις ἰδέα ἐπῆλθεν αἴφνης ἀπαντῶσα εἰς τὸ ἐνδιάθετον αὐτοῦ ἐρώτημα, ἔσθη ἀποτόμως ἐπιστραφεὶς ἐνώπιον τῆς συζύγου του καὶ ἠρώτησε.

— Θέλεις, Ἐρμιόνη μου, νὰ σιωπήσουν οἱ γείτονές μας, καὶ νὰ παύσῃ ὅλη αὐτὴ ἡ διασκεδάσις καὶ ὁ θόρυβος;

— Ὅχι τοὺς καυμένους! ἀπήντησεν ἐκείνη περίτρομος, τίς οἶδεν ὅποια ὑποθέτουσα τὰ σχέδια τοῦ συζύγου τῆς. Ὅχι, . . . μὴ τοὺς κάμῃς κακόν! ἄφρησέ τους. . . τί μᾶς πειράζουν;

— Κακὸν νὰ τοὺς κάμῃς; ἀπήντησε μειδιῶν ὁ κύριος Μαρκῆς. Ποῦ σοῦ ἐφάνη; Ἐννοια σου, μὴν ἀνησυχεῖς. . . καὶ δὲν θὰ πάθουν τίποτε. Καλὸν θὰ τοὺς κάμῃς. . . καὶ θὰ σιωπήσουν. Θὰ ἰδῆς!

— Μὰ τί σκοπὸν ἔχεις;

Ὁ Ἀγισίλαος οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐξεληθὼν τῆς αἰθούσης, καὶ καλέσας τὸν ὑπηρέτην τοῦ Γιάννην εἶπεν εἰς αὐτὸν ὀλίγας λέξεις ταπεινῆ τῆ φωνῆ.

Μετά τινος στιγμῆς ὁ Γιάννης ἔκρουεν, ὡς εἶδομεν ἤδη, τὴν θύραν τοῦ Κύρ Δημήτρη.

..

Τὴν ἐπαύριον ἐσπέραν ὁ κύρ Δημήτρης, δειπνήσας συντομώτερον καὶ τοῦ συνήθους, ἐπλυνε πρῶτον τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον, ἐνεδύθη κατόπιν ἐν ζευγος καινουργῶν δῆθεν σανδαλίων, ἅτινα ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν ἐφύλαττεν ἡ Μαριῶ ἐντὸς παλαιοῦ ἐρμαρίου διὰ τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς, ἐφόρεσε τὸ καλὸν του φέσιον, καὶ εὐτρεπίσας ὅσον κάλλιον ἠδύνατο τὴν λοιπὴν αὐτοῦ ἀναβολὴν, ἠτοίμασθη νὰ ἐξέλθῃ, λέγων:

— Ἄς πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τί μᾶς θέλει ὁ κύρ Ἀγισίλαος.

— Δὲν θ' ἀργήσῃς; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του.

— Πῶς θ' ἀργήσω; Μήπως ἔχομε τίποτε νὰ μοιράσωμε μὲ τὸ γείτονα; Ὁ ἄλλο καμμιά δουλειὰ νὰ μοῦ παραγγεῖλῃ. . . Σὲ δύο λεπτὰ εἶμαι πίσω.

— Κύτταξε νὰ μὴ παραστρατήσῃς. . .

— Μὲ τὸ καλὸ μου φέσι; ἀπήντησεν ὁ Δημήτρης, καταπλαγεὶς ὅτι ἡ σύμβιός του ὑπέθεσεν αὐτὸν ἰκανὸν τοιαύτης μωρίας.

— Κ' ἐξῆλθε λέγων:

— Πλάγιασε τὰ παιδιὰ!

Ἡ κυρὰ Δημήτρηνα, μείνασα μόνη κατέκλινε πρῶτον τὸν πολυἀριθμὸν αὐτῆς τόκον ἐπὶ δύο εὐρέων στρωμάτων, χαμαὶ ἠπλωμένων ἐντὸς τοῦ παρακειμένου θαλάμου, εἶτα δὲ καθεστῆσα παρὰ τὸν λύχνον τῆς, ἤρχισε πλέκουσα κάλτσαν καὶ διανοουμένη τί ἄρα γε ἤθελε τὸν σύζυγόν τῆς ὁ κύριος Ἀγισίλαος.

— Νὰ τὸν φώτιζε ὁ Θεός, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, νὰ μᾶς ἐδίδοε καμμιά καλὴ δουλειά. . . ἀποκοπή, νὰ βγάλωμε τίποτε. Κανένα χωράφι, νὰ εἰπούμε, νὰ τὸ βάλῃ ἀμπέλι ὁ Δημήτρης, . . . καλογερικὸ, νὰ πάρωμε καὶ μᾶς λιγάκι ἀπάνω μας. Γιατί μ' ὄλ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ, —ζῶν νᾶχουνε! — ποῦ νὰ βγῆ κἄνεις μὲ τὸ μεροδοῦλι. . . ψωμί μοναχὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ προφτάσῃ ὁ καυμένος ὁ Δημήτρης. — Αἱ! δόξα σοὶ ὁ θεός! εἶπεν αἴφνης διακόπτουσα μεγαλοφώνως τὰς σκέψεις τῆς καὶ σταυροκοπομένη.

Ἀπορούσα δὲ ὅτι ὁ Δημήτρης δὲν ἐπανήρχετο, ἀνέλαβε πάλιν ἀνεπαισθήτως τὸν εἰρμόν τοῦ τερπνοῦ τῆς ὄνειρου.

— Ὁ ἄλλο καμμιά ἐνα φουστανακί τῆς Ἐλένης μου, ἐξηκολούθησε διαλογιζομένη, καὶ θᾶστελνα καὶ τὸ Νικολῆ μου ἔς τὸ σκολειό, νὰ μὴ μείνῃ στραβὸ τὸ καυμένο, καὶ μὲ βλαστημάῃ μιὰ μέρα. Ὁ ἄλλο καμμιά τὸ τάμμα ποῦ ἔχω ἔς τὴν Βαγγελίστρα γιὰ τὸ Σπύρο μου, ὅταν ἐβγαλε τὴ ἔβλογιά, . . . καὶ δὲν μπόρεσα ἀκόμη νὰ τὸ στείλω. — μὲ τί νὰ τὸ στείλω! Ἄν περίσσευε τίποτε, αἱ! θᾶκανα κ' ἐγὼ, νὰ σοῦ πῶ, ἕνα βούχο νὰ βάλω

ἀπάνω μου, ποῦ περπατῶ τόρα δύο χρόνια μὲ μπαλώματα. . .

Ὅτω δὲ δειλῶς ἰστιοδρομοῦσα διὰ τοῦ πελάγους τῶν ὄνειρων, δὲν ἤκουσεν ἡ Μαριῶ ἀνοιγμένην καὶ κλειομένην τὴν αὐλόθυραν, οὔτε τὴν μετ' ὀλίγον ἡμιοανοιχθεῖσαν ἠρέμα θύραν τοῦ οἴκκου, οὔτ' ἐνόησε τὸν κύρ Δημήτρη, ὅστις προκύψας διὰ τῆς θύρας τὴν κεφαλὴν, ἠρώτησε σιγαλῆ τῆ φωνῆ πρὶν εἰτέλθῃ:

— Κοιμήθηκα; τὰ παιδιὰ;

— Οὐ! μ' ἐτρόμαξες, καυμένε! ἐφώνησεν ἡ ἀνανήψασα αἴφνης σύζυγός του. Τί στέκεις τὸρ' αὐτοῦ; τελείωσες; ἔλα μέσα.

— Μὴ φωνάζῃς! ὑπέλαβε, σιγὰ καὶ πάλιν ὁ κύρ Δημήτρης, ἰστάμενος πάντοτε ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας. Κοιμήθηκα; τὰ παιδιὰ;

— Σὲ καλὸ σου! κοιμήθηκα βέβαια. Τί θὰ πῆ αὐτό; Τί ρώτῃς; Τί σοῦ ἦλθε;

— Μεγάλα πράγματα, Μαριῶ μου! ἀπήντησεν ἐκεῖνος εἰσερχόμενος.

Πρέπει δ' ἀληθῶς μεγάλα πράγματα νὰ εἶχον συμβῆ εἰς τὸν πτωχὸν Δημήτρη, διότι καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο ἠλλοιωμένον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶχον λάμψιν ἀσυνήθη καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἡ κλαγγὴ ἦτο τρομώδης καὶ παρηλλαγμένη.

— Καλὲ τί ἔπαθες; ἠρώτησεν ἐγειρομένη καὶ πλησιάζουσα ἀνησυχῶς ἡ κυρὰ Δημήτρηνα. Σὺ δὲν εἶσαι ὁ ἴδιος.

— Τόρα καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ ἴδιος! Κύτταξ' ἐδῶ!

Καὶ λαθὼν κάτωθεν τῆς μασχάλῃς του σακκιδιον πληρὲς ταλλήρων κατήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ βαρύν τὸν γρόνθον του.

Ἡ πτωχὴ Μαριῶ ἐγείνε κάτωχρος. Ἡσθάνθη διὰ μιᾶς λυόμενα τὰ γόνατά τῆς ἠνοῖξε τὸ στόμα τῆς νὰ ἠμιλήσῃ. . . ἀλλὰ ποῦ φωνή! Ἐνόμισεν ὅτι ὁ λάρυγξ τῆς εἶχε καταβῆ διὰ μιᾶς εἰς τὰ βάθη τοῦ στήθους τῆς. Εὐτυχῶς δὲν ἦτο φύσις ἄβρα, ἦν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ ἐπὶ μακρόν ἡ συγκίνησις.

— Δημήτρη! ἀνέκραξε τέλος συνερχαμένη, καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἐβρόντησεν ὡς φωνὴ κατηγόρου καὶ ἡ χεὶρ τῆς ὑψώθη ἀπειλητικῆ. Ποῦ τὰ ἤυρες αὐτὰ τὰ χρήματα;

Ὁ πτωχὸς Δημήτρης ἔμεινε κατ' ἀρχὰς ἐνεὸς καὶ κατάπληκτος πρὸ τῆς αἰφνιδίως μεταμορφώσεως τῆς συζύγου του. Ἄλλ' ἀστραπὴ ταχεῖα, ἡ ἀστραπὴ τῆς ὑποψίας τῆς Μαριῶς, διέδραμεν ἀμέσως τὴν διάνοιάν του, καὶ ἀνακαγγάσας παταγωδῶς,

— Χά, χά! εἶπε, μὴ θαρρῆς πῶς τᾶκλεψα; Μοῦ τᾶδωσαν, ματάκια μου, μοῦ τᾶ. . . δῶ. . . σαν, . . . μοῦ τὰ χάρισαν!

— Σοῦ τὰ χάρισαν; Ποῖος σοῦ τὰ χάρισε; Ποῖος χαρίζει σήμερα ἔς τὴν Ἀθήνα σακούλια

τάλληρα; . . Δημήτρη!

— Ἐλα, ἔλα. . . μὴ ἦσαι τρελλή! Μοῦ τὰ χάρισε ὁ κύρ Ἀγισίλαος. . . Ποῦ ὁ θεός νὰ μοῦ κόβῃ χρόνια νὰ τοῦ δίνῃ μέραις! Κάθισε κάθισε νὰ ἴσ τὰ πῶ!

Καὶ καθίσας πρῶτος ἐκεῖνος ἤρξατο προσπαθῶν νὰ διηγηθῇ τὰ γενόμενα, καὶ ν' ἀπακρίσῃ εἰς ἐν ὅλον τὰ πράγματα, τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ καὶ τὰ αἰσθήματά του.

— Μπῆκα, ποῦ λές, Μαριῶ μου, κ' ἕνας ὑπηρέτης, — ντρεπόμουνα ποῦ τὸν κύτταξα, τόσο ὠραῖα βούχα φορούσε. . .

— Τί τὰ θέλεις τὸρ' αὐτὰ; διέκοψεν ἀνυπομονοῦσα ἡ κυρὰ Δημήτρηνα. Λέγε τί ἐγείνε!

— Στάσου δά, μὴ βιάζεσαι. Μπῆκα τὸ λοιπὸν καὶ ἀπὸ κάμαρα σὲ κάμαρα, ἔμπρὸς ὁ δούλος πίσω ἐγὼ, βρέθηκα ἔμπροστά ἔς τὸν κύρ Ἀγισίλαο. Τί σπῖτι, καυμένη Μαριῶ! Καλὰ ποῦ ἔβαλα τὰ καινούρια μου παπούτσια.

— Οὔφ, καυμένε, . . . λέγε τί σοῦ εἶπε, καὶ ἄφησε τῆς φλυαρίας.

— Τί μοῦ εἶπε; καὶ θυμᾶμαι θαρεῖς; Τί κάνομε, πῶς περνοῦμε, πόσα παιδιὰ ἔχομε, . . . ἂν ἤμαστε στενοχωρημένοι. . . χίλια δύο. — Καλώτατος ἄνθρωπος, Μαριῶ μου! χρυσὸς ἄνθρωπος! . . . Αὐριο εὐθὺς θὰ τοῦ παραγγεῖλω μιὰ λαμπάδα, ἴσα μὲ τὸ μπόι του, νὰ τὴν πᾶω ἔς τὸν αἰ Δημήτρη. . .

— Καλὰ ὄλ' αὐτὰ, . . . μὰ πῶς σοῦδωσε τὰ χρήματα; γιατί σοῦ τᾶδωσε;

— Ξεύρω κ' ἐγὼ, γιατί; ἔτσι θέλησε. Μᾶς βλέπει, λέει, ἀπὸ τὰ παράθυρά του καὶ μᾶς χαίρεται, . . . γιατί ἔχομε πολλὰ παιδιὰ καὶ καλὴ καρδιά, . . . καὶ ζοῦμε χαρούμενοι καὶ διασκεδάζομε. . . Κάνομε λιγάκι ἀνησυχία καμμιά φορὰ, μὰ δὲν τὸν πειράζει, λέει, . . . ἡ γυναῖκά του μάλιστα μᾶς καμαρώνει. . . — δὲν ἔχει, ξέρεις παιδιὸ ἢ καυμένη. . . — Τί ἔλεγα; . . ἂ, ναί, τὸ λοιπὸν, μᾶς λυπήθηκε, λέει, ἐμένα καὶ σένα, νὰ μᾶς βλέπῃ ἔτσι νὰ δουλεύομε ὅλη μέρα, καὶ τοῦ ἦρθε, λέει, ἡ ἰδέα νὰ μᾶς κάμῃ εὐτυχημένους. Μὲ ρώτησε, τί θέλω; — τί νὰ θέλω; ὑγεία καὶ δουλειά, ἀφέντη. — Δουλειά; λέει, ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω χρήματα νὰ κάμῃς δουλειά, ὅτι δουλειὰ θέλεις. Καὶ σηκώνεται μωρὲ μάτια μου, βάζει ἕνα κλειδί σὲ μιὰ ὀρθὴ κασσέλλα. . . Κράκ! ἐγὼ τρόμαξα, νὰ σοῦ πῶ! — Ἀνοίγει ἕνα πορτέλλο, χονδρὸ ἄν κ' ἐκεῖνο ποῦ ἔχουν ἡ μπουκαπόρταις ἔς τὰ βασιλικά καράβια, καὶ βγάξει αὐτὴ τὴ σακκούλα.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ κύρ Δημήτρης κατήνεγκε καὶ πάλιν τὸν γρόνθον του ἐπὶ τοῦ πρὸ ποδῶν του ἀποτεθειμένου σακκίου.

— Ἐδῶ μέσα, λέει, ἔχει πεντακόσια τάλληρα. Μπορεῖς νὰ κάμῃς μὲ αὐτὰ ὅ,τι δουλειὰ θέλεις. Πάρ' τα! Δὲν θέλω χαρτί, οὔτε ἀπόδειξι. Ἄν πλουτίσῃς καμμιά φορὰ, καὶ πᾶν ἡ δουλειὰς σου

καλά, μού τὰ δίνης.. εἰδεμή, χάρισμα σου. Μοῦ φάνηκε πῶς ὠνευροῦμαι. Δὲν ἤξευρα τί νὰ πῶ, .. τί νὰ κάμω.—Χάρισμα μου, λέω, ἀφέντη, μὰ πῶς...—Δὲν ἔχει πῶς, λέει· θὰ τὰ πάρης! Μοῦ κάνεις χάρι, .. καὶ μοῦ σφίγγει τὸ χέρι. Μοῦ σφίγγει τὸ χέρι, Μαριώ, κατάλαβες; Τί νὰ κάμω τὸ λοιπόν; τὰ πῆρα. Κακὰ ἔκαμα; ἔπρεπε νὰ μὴ τὰ πάρω;

Ἡ πτωχὴ Μαριώ δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ. Ἐκλαίει. Τὸ ὄνειρόν της ἐκεῖνο, τὸ πρὸ μικροῦ, ἤρχετο πάλιν μειδιῶν πρὸ τῆς φαντασίας της, καὶ τὸ μειδιάματά του δὲν ἦτο πλέον πλάνη, οὐδέ γοητεία. Ἡδύνατο τότε νὰ στείλῃ εἰς τὸ σχολεῖον τὸν Νικολῆ της, .. ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὸ τάμμα της εἰς τὴν Εὐαγγελίστριαν.

Ἐκεῖ σιμὰ της ἔκαμε μικρὸν κανδήλιον πρὸ μικροῦ εἰκονίσματος τῆς Θεοτόκου. Ἐνώπιον τῆς εἰκόνος αὐτῆς εὐρέθη αὐτομάτως γονυπετῆς ἡ κυρὰ Δημήτραϊνα.

—Ἄμ' δὲν εἶπαμε δά, γυναῖκα, ν' ἀρχίσωμε τὰ κλάμματα! ὑπέλαβεν ὁ ἀνὴρ, βλέπων αὐτὴν σπογγίζουσαν τὰ δάκρυά της, προσπαθῶν δὲ νὰ νικήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν συγκίνησιν ἣτις τὸν κατελάμβανεν. Ἐλα, σήκω τώρα καὶ πὰρ' τ' αὐτὰ νὰ τὰ φυλάξῃς.

—Ποῦ νὰ τὰ φυλάξῃς; εἶπεν ἐγειρομένη ἡ Μαριώ, ἀφοῦ ἐπέρανε τὴν ὑπὲρ τοῦ μεγαλοδῶρου εὐεργέτου θερμὴν αὐτῆς δέησιν.

—Σεῦρω γῶ; ὅπου θέλεις. Νὰ ἐκεῖ, 'ς τὴ μεγάλη κασσέλλα, ποῦ ἔχει καὶ μεγάλο κλειδί! Ἔτσι! ἐξηκολούθησεν, ἀφοῦ ἐξετελέσθη ἡ παραγγελία του. Δός μου τώρα τὸ κλειδί, καὶ βοήθησέ με νὰ βάλωμε τὴν κασσέλλα ἀποκάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι γιὰ πειὸ ἀσφάλεια.

—Ἀσφάλεια; καὶ τί φοβᾶσαι; νὰ μᾶς πατήσουν κλέφταις;

—Δὲν ξεύρω ἐγώ.. ὅποιος φυλάει τὰ βουχὰ του ἔχει τὰ μισὰ· τώρα εἶμαστε πλούσιοι, κυρὰ Μαριώ, τὸ κατάλαβες; καὶ χρειάζεται προσοχὴ καὶ φρόνησι.

—Καὶ ποῖός μᾶς ξέρει, Δημήτρη μου;

—Ναί, δὲν σοῦ λέω.. ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ξύω τὴν κεφαλὴν του, ἀλλὰ ποῦ ξέρεις; ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ ποδιάρια, καὶ πολλὰ μάτια. Καλλίτερα ἔτσι. Ἄ! σβύσε τώρα τὸ φῶς, νὰ πλαγιάσωμε, καὶ αὔριο τὰ λέμε. Ἀλήθεια, νὰ στείλῃς ἀπὸ τὸ πρῶτ' τὰ παιδιὰ, τὰ μισὰ 'ς τὴν ἀδελφὴ μου, καὶ τὰ μισὰ 'ς τὴ μάνα σου.

—Γιατί;

—Νάχωμε λίγη ἡσυχία αὔριο.. θάχωμε ὀμιλίαις ποῦ δὲν εἶνε γιὰ παιδιὰ..

—Τὰ καυμένα.. δὲν τ' ἀφίνεις καὶ αὐτὰ νὰ χαροῦν;

—Ἐχουν καιρὸ νὰ χαροῦν! ἐπέμεινε λέγων, σκαιότερον ἢ κατ' αὐτόν, ὁ Δημήτρης. Κάμε αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.

—Καλό.

Καὶ τὸ ἀνδρόγυνον κατεκλίθη.. ἀλλὰ δὲν ἀπεκοιμήθη ἀμέσως, ὅπως ἄλλοτε, ὅτε ὁ ὕπνος ἤρχετο ταχύς ἀναπαύων τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας καταπεπονημένα των μέλη, καὶ ναρκῶν εὐκόλως τὴν ἀργὴν αὐτῶν διάνοιαν. Εἶχον τόσα πράγματα νὰ σκεφθοῦν ἀπόψε, ἡ Μαριώ καὶ ὁ Δημήτρης! Τί νὰ κάμουν αὐτὰ τὰ χρήματα; διανοεῖτο ἕκαστος· τί ν' ἀγοράσουν; Τί νὰ ἐπιχειρήσουν; Πῶς νὰ τὰ καταστήσουν κερδοφόρα; Καὶ ἔπειτα.. ἦτο φρόνιμον νὰ τὰ κρατοῦν εἰς τὸν πενιχρὸν αὐτῶν οἶκον, τόσα χρήματα; Ὅ,τι ἦτο νὰ γείνη, ἔπρεπε νὰ γείνη γρήγορα.. καὶ νὰ γείνη μάλιστα μὲ τρόπον, ὥστε νὰ μὴ φανῇ.. νὰ μὴ ἐνοήσουν οἱ συγγενεῖς των..—πτωχοὶ ἐπίσης ἡμερόβιοι—ὅτι ἐπλούτησαν. Θὰ ἤρχιζαν τότε τὰ δανεικὰ—καὶ ἀγύριστα βεβαίως—καὶ αἰτήσεις βοήθειας, καὶ μεμφιμαίρια, καὶ δυσαρέσκεια καὶ ὑποψίαι ἴσως ἀκόμη,—τίς οἶδε—περὶ τῆς πηγῆς τοῦ πλούτου των.. καὶ φθόνος.. καὶ χίλια ἄλλα κακὰ.. Ἐπειτα ὁ κύριος Μαρῆς εἶχε εἶπει νὰ τοῦ τὰ ἐπιστρέψουν ἂν πάγουν καλὰ ἡ δουλειαὶς των.. Δὲν ἔπρεπε νὰ προσέξουν μήπως ζημιωθοῦν; Χωρὶς ἄλλο! ἀλλὰ πῶς;.. ἀπλοῖ ἀνθρώποι ὡς ἦσαν;..

Κ' ἐσκέπτετο ὁ Δημήτρης, κ' ἐσκέπτετο ἡ Μαριώ, κ' ἐστρέφοντο μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κλίνης των, προσποιούμενος ἕκαστος ὅτι ἐκοιμάτο, ἵνα μὴ ἀφυπνήσῃ τὸν ἄλλον, ἔν ὑπέθετε κοιμώμενον.

Τέλος ἐβαρύνθη ὁ ἀνὴρ νὰ κρατῇ κλειστὰ τὰ ὄμματά του. Τὰ ἤνοιξε, καὶ εἶδεν ἄγρυπνον παρ αὐτῶ τὴν γυναῖκά του.

—Δὲν κοιμᾶσαι καὶ σύ, Μαριώ; εἶπε. Ἐγώ, τί νὰ σοῦ πῶ, δὲ μοῦ κολλάει ὕπνος ἀπόψε, μ' αὐτὰ τὰ διαβολοχρήματα.

—Ἄμ' ἐμένα;

—Πρέπει κάτι νὰ τὰ κάμωμε.. νὰ τὰ βγάλωμε ἀπὸ δῶ μέσα.. γιατί..

—Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο συλλογίζομαι.

—Ἐγὼ λέω, γυναῖκα..

Καὶ ἤρχισε συζήτησις μακρὰ μεταξὺ τῶν συζύγων περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου περιεχομένου τοῦ σάκκου συζήτησις ἤρεμος τὸ κατ' ἀρχάς, ζωηρότερα κατόπιν, τραχυθεῖσα δὲ βαθμηδὸν εἰς ἐριδα καὶ ἀπολήξασα μετὰ τινα ὥραν εἰς πείσμονα μεγαλόφωνον λογομαχίαν,—τὴν πρώτην ἣν ἤκουον οἱ ταπεινοὶ τῆς οἰκίας των τοῖχοι.

Ἄλλα ἤθελεν ὁ εἰς καὶ ἄλλα ἤθελεν ὁ ἄλλος. Ἐκείνη γνώμην εἶχε ν' ἀγοράσουν χωράφια καλὰ καὶ νὰ τὰ φυτεύσουν ἀμπέλια· ὁ Δημήτρης ἔλεγε καλλίτερα ν' ἀνοίξῃ οἶνοπωλεῖον, ἢ καφενεῖον, ἢ ἄλλο τι ἔργον νὰ ἐπιχειρήσῃ, ἥσυχον ὁμῶς, καθιστικόν, .. διότι εἶχε βαρυνθῆ πλέον τὴν ἀξίνην, .. εἶχε γηράσει. ἤθελεν ὀλίγην ἀνάπαυσιν.

—Καπελεῖο ν' ἀνοίξῃς; βέβαια! ἐφώνησεν

ὁξὺ ἡ κυρὰ Δημήτραϊνα· γιὰ νὰ τῶχης μπόλικο καὶ χάρισμα!

—Κατάλαβα πῶς εἶσαι τρελλή, ἀπήντησε σκαιῶς ὁ Δημήτρης, καὶ ἐγερθεῖς κατέλιπε τὴν κλίνην.

—Ἐγὼ εἶμαι τρελλή, ἢ ἐσὺ εἶσαι ταμπέλης καὶ μεθύστακας;

—Μαριώ! ἐβρόντησεν ἐκεῖνος ἐξαγριωθείς, καὶ προῦχώρησεν ἐγείρων τὴν χεῖρα κατὰ τῆς συζύγου του.

—Θέλεις καὶ νὰ μὲ δείρῃς;

Νὰ τὴν δείρῃ! ὁ Δημήτρης νὰ δείρῃ τὴν Μαριώ!.. τὴν μητέρα δέκα τέκνων του! Ἡσχύνθη ὁ ταλαίπωρος, ἡσχύνθη ἑαυτόν, καὶ ἡ χεῖρ του κατέπεσεν ἀδρανῆς.

—Κ' ἐγὼ εἶμαι μασκαρᾶς, εἶπεν ἠπίως, .. μὰ καὶ σύ καυμένη εἶσαι ἀνόητη.

—Ἐλα, ἔλα πλάγιασε, Δημήτρη, νὰ ἡσυχάσῃς λιγάκι, ἀπήντησεν ἐκείνη, κάμπτουςα εἰς θωπεῖαν τὴν τρέμουσαν ἐτι φωνὴν της.

—Ποῦ νὰ πλαγιάσω τώρα; μοῦ ἔφυγε ὁ ὕπνος· ξεύρεις ὁμῶς.. μοῦ ἔρχεται μία ἰδέα.

—Ἄφησε τώρα τῆς ἰδέαις γιὰ αὔριο, κ' ἔλα νὰ κοιμηθῆς.

—Μοῦ ἔρχεται ἰδέα.. νὰ μετρήσω τὰ τάλληρα.

—Νὰ τὰ μετρήσῃς; καὶ γιατί; ποῦ σοῦ ἦλθε;

—Νὰ ἰδῶ, εἶνε σωστὰ πεντακόσια; ἢ μὲ γέλασε ὁ κύρ Μαρῆς;

—Νὰ σὲ γελάσῃ ὁ ἀνθρώπος; γιατί νὰ σὲ γελάσῃ, ἀφοῦ σοῦ τὰ χάρισε; Δὲν σοῦ δινε, 'σάν ἤθελε, λιγώτερα;

Ὁ Δημήτρης ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν σιγῶν, κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀκαταγωνίστου ἐκείνης εὐθύτητος.

—Ἐχεις δίκιο, γυναῖκα! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ἔχεις δίκιο..

Κ' ἐντρεπόμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ μεγαλοφώνως, συνεπλήρωσεν ἐνδομύχως τὴν φράσιν του: τὰ χρήματα χαλοῦν τὸν ἀνθρώπον.

—Σαλέπι ζεστό! ἠκούσθη αἴφνης φωνὴ βραγχῶδης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ.

—Νὰ! ἔξημέρωσε, εἶπεν ἐγειρομένη τῆς κλίνης καὶ ἡ κυρὰ Μαριώ. Στάσου νὰ σοῦ πάρω λιγάκι σαλέπι νὰ ζεσταθῆς.

..

Ὅτε μετὰ τινας ὥρας ἐφάνη πλήρης ἡ ἡμέρα, καὶ φαειρὸς εἰσεχώρησεν ὁ ἥλιος διὰ τῶν χαραμίδων τοῦ στενοῦ παραθύρου τῆς μικρᾶς οἰκίας, ἀθύρῃτος ἐπεκράτει ἐν αὐτῷ ἡρεμία.

Τὰ μεγαλειότερα καὶ θορυβώδεστερα των παιδιῶν εἶχον ἀποσταλῆ εἰς τὴν μάμμη των, ἡ Μαριώ ἐσάρωνε τὴν αὐλὴν καὶ συνῆγεν ἀπὸ τῶν φωλεῶν τῶν ὀρνίθων της τὰ νωπὰ των ψά, ὁ δὲ Δημήτρης, καθήμενος πρὸ τῆς θύρας ἐκάπιζε σιω-

πηλὸς ἀλλεπάλληλα σιγάρα κ' ἔξεν ἐπιμόνως διὰ τῆς ἀριστερᾶς του χειρὸς τὸν ἀξύριστον αὐτοῦ πώγωνα.

—Δὲν θὰ πᾶς σήμερα σὲ δουλειά; ἠρώτησεν αἴφνης, διακόπτουσα τὸ ἔργον της καὶ ἀνακύπτουσα ἡ Μαριώ.

—Τώρα πειά; πέρασε ἡ ὥρα. Ἐπειτα ἔχομε καὶ νὰ μιλήσωμε, γυναῖκα.. πρέπει νὰ ἰδοῦμε τί θὰ κάμωμε..

—Ἐχομε καιρὸ.. νὰ μιλήσωμε, ἀπήντησεν ἐκείνη μελαγχολικῶς, ἐνθυμουμένη τὰ νυκτερινά. Σήκω τώρα, σήκω! Πήγαινε νὰ πάρῃς λίγο ἀέρα 'ς τὸ παζάρι.. νὰ ψωνήσῃς κ' ὄλα. Ψωμί ἔχομε ὀλίγο.. δὲν θὰ μᾶς φτάσῃ. Πάρε ἕνα καρβέλι.. λίγο τυρὶ καὶ κρασί.

—Δὲν βράζεις καμπόσ' αὐγά, λέω ἐγώ; Τί θὰ τὰ κάμῃς, ποῦ τὰ κρύβεις;

—Καὶ τὴ λαμπρὴ τί θὰ βράσωμε; Ἐλα, ἔλα σήκω.

—Πῶς βαρῆμαι καυμένη! ἀπήντησεν ὁ Δημήτρης, διατείνων εἰς ὕψος τοὺς βραχίονας.

—Βαρῆσαι; γιατί τάχα γινήκαμε πλούσιοι, βαρῆσαι;

—Πλούσιοι! ἀμὴ δὲ γενήκαμε πλούσιοι! Πεντακόσια τάλληρα.. μεγάλο πρᾶγμα!

Ἡ κυρὰ Δημήτραϊνα ἐνόμισεν ὅτι παρήκουσε.

—Μὲ τὰ σωστὰ σου εἶσαι; εἶπεν ἐκπληκτος.

—Ἄ! κατάλαβα πῶς ἔχεις πάλι ὄρεξι γιὰ καυγᾶ.. Δός μου τὸ φέσι μου!

—Ἔτσι γειά σου!

Καὶ ὁ Δημήτρης ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

—Σ' τὸ καλὸ! ἐφώνησεν ἡ σύζυγός του καὶ κλείσασα τὴν θύραν εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν της.

Ἐργασία δὲν εἶλιπε ποτὲ εἰς τὴν πτωχὴν οἰκοδόποιαν· καὶ ἂν τῆς ἔλειπεν, ἐδημιούργει, διότι ἀδύνατον τῆς ἦτο νὰ κάθηται, ὡς ἔλεγε.

Παρήρχετο δὲ οὔτω ἡ ὥρα, καὶ πάντοτε σχεδὸν ἦκουε χωρὶς νὰ περιμένῃ τὸν κώδωνα τῆς Μητροπόλεως σημαίνοντα τὴν μεσημβρίαν. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν δὲν ἤθελεν ἡ ὥρα νὰ περάσῃ. Ἐσιγύριζεν ἡ Μαριώ, ἔπλυνεν ὀλίγα φορέματα τῶν μικρῶν της, διώρθωνεν ἄλλα, ἤρχιζε τὸ πλέξιμόν της, .. ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν παρήρχετο· τί νὰ κάμῃ; Τῆς ἦλθεν ὄρεξις νὰ ἀνοίξῃ τὸ βαρὺ ἐκεῖνο κιβώτιον, καὶ νὰ ἰδῇ ὀλίγον, — νὰ ἰδῇ μόνον — τὰ τάλληρα τοῦ σάκκου. Ποτέ της δὲν εἶχεν ἰδεῖ πολλὰ μαζή, .. οὐδὲ ὀλίγα, ἡ ἀγαθὴ γυνή.

Ἄλλ' ἐνθυμήθη ἀμέσως ὅτι εἶχε τὸ κλειδίον ὁ Δημήτρης. «Κρίμα!» εἶπε καθ' ἑαυτήν, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου τὰ νεώτατα τῶν παιδιῶν της ἐπαιζον μετὰ τοῦ οἰκοφύλακος μολοσσῶ, σύροντα αὐτόν ἄλλο ἀπὸ τῶν ὠτων καὶ ἄλλο ἀπὸ τῆς οὐρᾶς.

Τέλος ἐσήμανε μεσημβρία, καὶ ὁ Δημήτρης δὲν εἶχεν ἐτι ἐπιστρέφει ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς.

—Κάπου θάμπλεξε, διενόηθη ἡ Μαριώ. Κα-

λά που δὲν εἶν' ἐδῶ τὰ παιδιὰ, .. θὰ τ' ἄφινε νηστικά.

Καὶ λαβούσα ἀπὸ τοῦ ἐρμαρίου τεμάχιον ἄρτου, λείψανον τῆς προτεραίας, τὸ ἐμοιράσθη μὲ τὰ μικρὰ τῆς.

— Ἐκεῖνος θάφαγε βέβαια, εἶπε καθ' ἑαυτήν.

Ἄλθῃς δὲ εἶχε φάγει ὁ κύριος Δημήτρης, καὶ εἶχε πῖε μάλιστα.

Ἐξεληθὼν τῆς οἰκίας του, ἠσθάνθη, καὶ αὐτὸς δὲν ἤξευρε διατί, ἐλαφρότερον τὸν ἑαυτὸν του. Ἐνόμισεν ὅτι εἶχε γείνει διὰ μιᾶς νεώτερος, ὅτι αἱ κνημαὶ του ἦσαν εὐσταλέστεραι καὶ τὸ βῆμά του κουφότερον, κ' ἔβαιναν ἀνατείνων τὴν κεφαλὴν καὶ ὑποτονθορούζων τὸ δημοτικὸν ἄσμα τῆς ἀπόκρεως: *Κατηγοροῦν τὴ γάτα μας, ἀμέριμνος, σχεδὸν ὑπόπτερος.* Μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει ὅτι κατηυθύνετο εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐσκέπτετο, ὑπελόγιζεν, ἐσχέδιαζε. Πάντα δὲ ταῦτα μειδιῶν, κατευχαριστημένος. Χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ, εὐρέθη μετ' ὀλίγον εἰς τὸ καφενεῖον του. Παρήγγειλε καφέν, ἐκέρασε καὶ μερικὸς φίλους, τοὺς ὁποίους εὗρεν ἐκεῖ, ἔπινε κατόπιν ἐν δύο ρακίᾳ, φιλευθέντα ὑπὸ τῶν φίλων, κ' ἐξῆλθε τοῦ καφενείου ἔτι εὐθυμότερος, θωπεύων ἐνίοτε ἐξῶθεν τοῦ θυλακίου του τὸ *μεγάλο κλειδί τῆς κασσέλλας.* Ἐνθυμήθη τότε τὴν παραγγελίαν τῆς Μαριῶς, ἐνθυμήθη ὅτι ἔπρεπε ν' ἀγοράσῃ ἄρτον διὰ τὰ τέκνα του καὶ ἐτράπη πρὸς τὴν ἀγοράν. Ἄλλὰ—κακὴ μοῖρα!—ἐκεῖ πρὸ τῆς ἀγορᾶς ἔβαιναν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἡ θύρα καπηλείου, καὶ πρὸ τῆς θύρας ἴστατο φίλος παλαιός, *βλάμης* τοῦ Δημήτρη, ὁ κύριος Θεοδώρης.

— Βρέ, καλὸ 'ς τὸ Μῆτρο! Σκόλη ἔχεις καὶ σύ: Κᾶτι χαρούμενος;

Ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐν σιγῇ πνιγομένη χαρὰ τοῦ Δημήτρη ὀλίγου δειν ἐξώρμα ἀθυρόστομος.

— Ποῦ νὰ σ' τὰ. . . εἶπε, ἀλλ' ἀνεκόπη ἀμέσως. Ἄλλη ὥρα τὰ λέμε, .. ἔλα τώρα νὰ σέ κεράσω! ὑπέλαβε ταχέως, θέλων νὰ διορθώσῃ διὰ τῆς ἐλευθεριότητος τὴν παραδρομὴν τῆς γλώσσης του.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ καπηλεῖον ὁ Δημήτρης καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι νυκτός.

Ὅτε δὲ ἀργὰ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του, κλονούμενος καὶ παραπαίων, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ *βλάμη* του Θεοδώρη, εἶχεν ἤδη κατὰ μῆκος πλάτος διηγηθῆ τὰ κατ' αὐτὸν εἰς ὅμιλον φίλων εὐωχητῶν, εἰς οὓς, κενώσας τὸ τελευταῖόν του ποτήριον, εἶχε κενώσει καὶ πάντα του τὰ μυστικά καὶ αὐτὸ τὸ μυστικώτατον καὶ νωπότατον, τὸ τοῦ θησαυροῦ του.

Ἡ πτωχὴ Μαριῶ ἐκάθητο εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἐξωθύρας, ἀνήσυχος, ἐναγωνίως ἀνιχνεύουσα διὰ τοῦ βλέμματός τὴν ὁδόν, συμπλέκουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων. Εἶδε τὸν ἄνδρα τῆς

φερόμενον μᾶλλον ἢ ἐρχόμενον, κ' ἐρράγισεν ἡ καρδιά τῆς.

— Χαρὰ 'ς το! ἐφώνησε, χαρὰ 'ς το! Τέτοια ὦρα ἐρχεσαι 'ς τὸ σπίτι σου; Ποῦ ἦσαν ὅλη τὴν ἡμέρα;

— Τίποτα, .. τίποτα! ἀπήντησεν ἡ δυσκίνητος γλώσσα τοῦ Δημήτρη. Μή. . . μου θυμώνης. . . κυρὰ Μαριῶ. . . καὶ σοῦ λέω. . .

— Καλησπέρα κυρὰ, προσεφώνησε φιλοφρόνως ὁ Θεοδώρης. Δὲν εἶνε τίποτε. . . λίγη εὐθυμία! Ἀλήθεια δά, .. τὰ συχαρίκια μας. Σὰς ἔφεξε πάλι. Μὰ νὰ μὴ τὸ πάρτετε καὶ ἀπάνω σας ὅμως. . . καὶ δὲν μᾶς καταδέχεσθε, .. τώρα ποῦ γενήκατε πλούσιοι. . . κυρὰ Δημήτρηνα! Καληνύχτα σας.

Καὶ παραδοὺς τὸν Δημήτρη εἰς χεῖρας τῆς τυχούγου του, καταπλήκτου ἐξ ὧσαν ἔβλεπε καὶ ἤκουεν, ἀνεχώρησεν ὁ *βλάμης*.

— Σὲ καλὸ σου, Δημήτρη μου, σὲ καλὸ σου! ἔλεγεν ἡ ταλαίπωρος γυνή, σύρουσα ἡρέμα τὸν σύζυγόν της πρὸς τὴν θύραν τοῦ οἴκου. Τέτοιο πρᾶμμα δὲν τῶπαθες ἄλλη φορὰ. . . Ποῦ σοῦ ἤλθε;

— Πατέρα, ποῦ 'νε τὸ ψωμί; ἐφώνησεν ἐν τῶν πεινῶντων παιδιῶν, προστρέχον εὐθύμως εἰς ὑπάντησιν τοῦ πατρός του.

— Ψω. . . μί; Νὰ! ἀπήντησε βαναύσως ὁ μέθυσος, καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ ἡ μήτηρ νὰ κρατήσῃ τὴν χεῖρά του, κατέπεσεν αὐτὴ βαρεῖα ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ παιδός.

Τὸ μικρὸν ἐκυλίσθη χαμαὶ ὀλολύζον, ὁ δὲ Δημήτρης κατέπεσε μετ' ὀλίγον βαρὺς εἰς τὴν κλίνην του, ὅπου ἀπεκοιμήθη.

..

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Κύριος Μαρκῆς καὶ ἡ Κυρία Μαρκῆ ἐπινον μετὰ τὸ πρόγευμα τὸν καφέν των, ἐν τῇ αἰθούσῃ ὅπου ἤδη τοὺς ἀπνητήσαμεν.

— Τὸ εἶδες λοιπόν, Ἐρμιόνη, ὅτι οἱ γείτονές μας ἠσύχασαν; Οὔτε χοροὶ πλέον, οὔτε τραγούδια, οὔτε μουσικὴ, οὔτε τίποτε. . . Ποῦ καὶ ποῦ μόνον καμμιά λογομαχία. . .

— Μὰ πῶς αὐτό; Ἀγασίλας, τί συνέβη; Μήπως τοὺς ἔκαμες τίποτε; ἠρώτησεν ἀνησυχῶς ἡ κυρία Μαρκῆ. Μήπως τοὺς ἐφοβήρισες; μήπως τοὺς κατήγγειλες; Δὲν ἔκαμες καλὰ!

— Ἐννοία σου, ἔννοια σου. . . μὴν ἀνησυχῆς! οὔτε τοὺς κατήγγειλα, οὔτε τοὺς ἐφοβήρισα. Χρήματα μόνον τοὺς ἔδωκα. . . νὰ τὰ κάμουν ὅ, τι θέθελουν, καὶ τὰ χρήματα βλέπεις πῶς τοὺς ἄλλαξαν.

— Εἶνε δυνατόν;

— Φαίνεται. Διότι τὰ χρήματα, πρέπει νὰ γνωρίζης, Ἐρμιόνη. . .

Καὶ ὁ κύριος Ἀγασίλας ἠτοιμάζετο νὰ ἀποσχεδιάσῃ πρόχειρόν τινα ὁμιλίαν περὶ τῆς ἐπι-

δράσεως τὴν ὁποῖαν, κατ' αὐτόν, ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ τὸ χρῆμα ἐπὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου, ὅτε ἐκρούσθη σιγὰ ἡ θύρα, εἰσελθὼν δὲ ὁ ὑπηρετὴς ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Κύριος Δημήτρης ἐζήτει νὰ ἰδῆ τὸν Κύριον.

— Ἄς ἔλθῃ, εἶπεν ἐκπ' ἀγείε ὁ Ἀγασίλας.

Καὶ μετὰ μικρὸν ἐφάνη ὁ ταλαίπωρος Δημήτρης, ὠχρός, ἰσχνός, ἐρυθροὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς ἐκ τῆς ἀϋπνίας, παρηλλαγμένος ὑπὸ τῆς ἀργίας καὶ τῆς μερίμνης, καὶ κρατῶν ὑπὸ μάλῃς τὸν γνωστὸν ἡμῖν ἤδη σάκκον.

— Τί εἶνε κύριος Δημήτρη; τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ χρηματιστής.

— Μὲ τὸ συμπάθειο, ἀφέντη, σὰς ἔφερα πίσω τὰ χρήματα, .. δεμένα ὅπως ἦτανε. . .

— Διατί;

— Δὲν μᾶς κάνουν, ἀφέντη.

— Πῶς; σὰς εἶνε ὀλίγα;

— Ὅχι, ἀφέντη, .. μὲ τὸ συμπάθειο μᾶς εἶνε. . . πολλά. Δὲν εἴμαστε μῆεις ἄνθρωποι γιὰ χρήματα. . . μᾶς χαλοῦν ἐμᾶς τὰ χρήματα. Ἐμένα μὲ χάλασαν. Μ' ἔκαμαν κακὸ ἄνθρωπο. Μ' ἔκαμαν νὰ δείρω τὰ παιδιὰ μου δίχως ἀφορμή, .. νὰ σηκώσω χεῖρ 'ς τὴ γυναικᾶ μου! . . μ' ἔκαμαν νὰ ὑποψιασθῶ τὴν ἀφεντεῖά σου πῶς μ' ἐγέλασες. . . μ' ἔκαμαν νὰ μεθύσω. . . νὰ γείνω τάβλα. . . πρώτη φορὰ 'ς τὴ ζωὴ μου. Ἀφίνω πῶς μᾶς ἀρρώστησαν, ἀπὸ τὴν ἀϋπνία, κ' ἐμένα καὶ τὴ γυναικᾶ μου. . . ἀφίνω πῶς τὰ καυμένα τὰ παιδιὰ μου οὔτε χορεύουν πειὰ οὔτε τραγουδοῦν. . . γιατί δὲν ἔχω κέφι νὰ παίξω τὸ μπουζουκὶ μου. Τὸ λοιπόν, ἀφέντη, μὲ τὸ συμπάθειο. . . σὰς εἶμαι ὑπόχρεως, .. πολὺ ὑπόχρεως. . . μὰ. . . νὰ κρατῆστε τοῦ λόγου σας τὰ χρήματά σας. . . κ' ἐγώ. . . τὴ φτώχεια μου

Καὶ χαιρετίσας ὁ κύριος Δημήτρης ἐπανῆλθε φαιδρὸς εἰς τὸν οἶκόν του, περιπετύχθη τὰ μικρὰ του, κ' ἐξεκρέμασεν ἀμέσως τὸ μπουζουκὶ του.

Ὁ Κύριος Μαρκῆς ἐνόμισε περιττόν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁμιλίαν του περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χρήματος ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνθρώπου.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ

Σημασία αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ

[Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Πλὴν τῆς παραγωγῆς ἀτμοῦ μεταχειρίζονται τὰ μέγιστα τοὺς γαιάνθρακας καὶ πρὸς ποικίλας ἄλλας βιομηχανικὰς χρήσεις, ἄς ὅμως, καίτοι διαφερούσας, δὲν δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἐν τοῖς στενοῖς ὅροις τῆς παρουσίας διατριβῆς. Ἡ βιομηχανία τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χαλύβδου ἐν Ἀγγλίᾳ καταναλίσκει τὸ τέταρτον τῶν ἐξαγομένων λιθανθράκων, μεγάλα δὲ ποσὰ κατατρῶγουσιν ἐπι-

σης αἱ βιομηχανίαι τῆς ὑάλου, πινακιοποιίας τῶν χημικῶν οὐσιῶν κτλ. Ἄλλὰ οἱ ἄνθρωποι δὲν παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς θερμότητα μόνον, ἀλλὰ καὶ φῶς. Καὶ ὑπάρχει μὲν φωτισμὸς διὰ φωταερίου ἄνευ λιθανθράκων, ἀλλ' ἡ ποσότης τοῦ οὕτω παραγομένου φωταερίου εἶνε σχετικῶς μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παραγομένην διὰ λιθανθράκων ἢ δι' οὐπιῶν συγγενῶν πρὸς αὐτοὺς, ἤτοι ἀσφαλτοβριθῶν σχιστολίθων. Δύναται τις μάλιστα καὶ ἐκ ξύλων νὰ ἐξαγάγῃ φῶς ἀλλ' ὅπου ἐγένοντο τοιαῦται ἐπιχειρήσεις, ἐκρίθη συμφορώτερον νὰ ἐπανεέλθωσι πάλιν εἰς τοὺς λιθάνθρακας. Ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ πρὸς παραγωγὴν φωταερίου ἀναλίσκονται ἐτησίως 10 ἑκατομμύρια τόννων λιθανθράκων. Διότι αὐτόθι φωτίζονται διὰ φωταερίου καὶ αἱ δημόσιοι ὁδοὶ τῶν προαστείων ἐπὶ μίλια ὅλα, τὸ δὲ φωταερίον θεωρεῖται τόσῳ ἀπαραίτητος ἀνάγκη, ὥστε εἰς πολλὰς ἐπαύλους ἰδρῶνται ἴδια μικρὰ καταστήματα φωταερίου, εἰς δὲ τὰς πόλεις φωτίζονται διὰ φωταερίου καὶ τὰ δωμάτια τῶν πνευτέρων οἰκιῶν. Ὁ διὰ φωταερίου φωτισμὸς ὅμως εἰς ἄλλας χώρας, οἷον ἐν Γερμανίᾳ, δὲν εἰσεχώρησε τόσον πολὺ ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἔνεκα τῆς εὐθηνίας αὐτοῦ τὸ πετρέλαιον συναγωνίζεται σπουδαίως πρὸς τοὺς λιθάνθρακας. Ἄλλ' οὐδεμίαν τῶν δευτερευουσῶν καὶ τριτερευουσῶν αὐτόθι πόλεων στερεῖται τοῦ διὰ φωταερίου φωτισμοῦ.

Ἐνταῦθα ἴσως ἤθελεν ἀντιτάξῃ τις τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστων ὅτι τὸ φωταερίον δὲν εἶνε ἡ φωτιστικὴ οὐσία τοῦ μέλλοντος, καὶ ὅτι τὸ δι' ἤλεκτρισμοῦ φῶς θὰ καταβάλλῃ τὸ διὰ φωταερίου. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως δύναται τις νὰ μὴ θεωρήσῃ ὡς λίαν προσεχῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης, διότι οὐδαμῶθεν ἀπεδείχθη πειστικῶς ὅτι τὸ ἤλεκτρικὸν φῶς θὰ συναγωνισθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς τὸ φωταερίον. Ἀπανταχοῦ δὲ ὅπου μέχρι σήμερον ἐγένετο χρῆσις τοῦ πρώτου, κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ ὠραιότης καὶ ἀφθονία τοῦ φωτός, οὐδόλως δὲ ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν αἱ δαπάναι. Εἰς ὅλους δὲ τοὺς ἰσχυρισμούς ὅτι τὸ ἤλεκτρικὸν φῶς θὰ γίνῃ εὐθηνότερον τοῦ φωταερίου ἀντιτάσσονται οὐ μόνον ἕτεροι λόγοι ἀντίθετοι ἀλλὰ καὶ ἀδιαφιλονέητα γεγονότα, οἷον χάριν παραδείγματος, ἡ κατάργησις τοῦ δι' ἤλεκτρικοῦ φωτός φωτισμοῦ ὁδῶν τινῶν τῶν Παρισίων μετὰ τριετῆς δοκιμᾶς.

Ἄλλ' αἱ διαμφισθητήσεις αὐταὶ οὐδόλως διαφέρουσιν ἡμᾶς ἐνταῦθα, διότι ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, καθ' ἃς δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ἤλεκτρογόνον δυνάμιν τὴν δυνάμιν τοῦ ὕδατος, αἱ λοιπαὶ δυναμοηλεκτρικαὶ μηχαναὶ κινούνται διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ ἐπομένως τὸ ἤλεκτρικὸν φῶς παράγεται ἐμμέσως διὰ τῶν λιθανθράκων. Ὅτι δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ὡς φωτογόνον ἄριον ἐκ τῶν λιθανθράκων καὶ ἐξαγομένον

ἐκ τοῦ ἀποστακτικοῦ σκεύους τῶν καταστημάτων τοῦ φωταερίου ὡς *κόλα*, τοῦτο μεταχειρίζομεθα καίοντες ὡς πηγὴν θερμότητος, δι' ἧς, μεταβάλλοντες τὸ ὕδωρ εἰς ἀτμὸν, κινούμεν τὰς μηχανάς, δι' ὧν συγκινούμεν τὰς δυναμοηλεκτρικὰς μηχανάς, αἵτινες ἀναπτύσσουσι ἠλεκτρισμὸν μεταβάλλουσι τοῦτον ἐν μέρει εἰς θερμότητα, πυρακτοῦσαν τεμάχιον ἄνθρακος, οὗτινος αἱ λάμψεις εἶνε τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς. Ἐὰν λοιπὸν δὲν μεταχειρίζομεθα τοὺς λιθάνθρακας ὡς πηγὴν θερμότητος, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν εὐχερῶς ἠλεκτρικὸν φῶς. Ἐνταῦθα δὲ ἀπαντῶμεν πάλιν μέγαν νόμον τῆς φύσεως, καθ' ὃν ἐν τῷ κόσμῳ *μία καὶ μόνη* δύναμις ὑπάρχει ἄφθαρτος καὶ ἀναλλοίωτος ἧς αἱ διάφοροι μορφαὶ ἐκδηλοῦνται ὡς κινήσις, ἦχος θερμότης, φῶς, μαγνητισμός, ἠλεκτρισμός. Ἐκάστην τῶν δυνάμεων τούτων δυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν εἰς ἑτέραν, οὐδόλως ὅμως δυνάμεθα καὶ νὰ γεννήσωμεν ἄλλην ἐξ αὐτῆς ἢ νὰ παραγάγωμεν ἐξ ὑπαρχῆς. Καὶ δύναται μέντις νὰ παραγάγῃ ἠλεκτρικὸν φῶς καὶ διὰ γαλβανικῶν συστοιχιῶν, ἄνευ ἄνθρακῶν, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ διαλυθῇ ψευδάργυρος ἐν θεικῷ ὀξείῳ, ἦτοι νὰ κατῆ, ὃ δὲ ψευδάργυρος μόνον διὰ λιθάνθρακῶν ἐξάγεται ἀπὸ τῶν ψευδαργυρούχων ὄρυκτων. Ὡστε ὅπωςδὴποτε καὶ ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα ἀπαντῶμεν τοὺς λιθάνθρακας ὡς πηγὴν τῶν πλείστων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιοιμένων φυσικῶν δυνάμεων.

Καὶ δι' ὅλων ὅμως τούτων τῶν ἀρετῶν καὶ πλεονεκτημάτων τῶν λιθάνθρακῶν δὲν ἐξαντλεῖται ἡ σημασία αὐτῶν καὶ σπουδαιότης διὰ τὸν ἄνθρωπον. Διότι δύο δευτερεύοντα προϊόντα σχηματίζομενα κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ φωταερίου ἐκ λιθάνθρακῶν, θεωρηθέντα δὲ κατὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς βιομηχανίας ταύτης ὡς ὀχληρὰ καὶ φροντίδας μόνον παρέχοντα εἰς τοὺς βιομηχάνους, σχηματίζουσι σήμερον τὰς βάσεις σπουδαιοτάτου μέρους τῆς βιομηχανίας, ἦτοι ἡ *ἀμμωνία* καὶ ἡ *πίσσα*.

Ἡ ἀμμωνία, ἔχουσα σπουδαιότητα μεγίστην εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν, παράγεται σήμερον τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἐργοστάσια τοῦ φωταερίου, ἅτινα ἀποχωρίζουσιν αὐτὴν πρὸς καθαρισμόν τῶν ἀερίων τῶν. Ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπίσης ἐργοστασίοις παράγεται καὶ ἡ παχύρρευστος μελανὴ καὶ κάκιστος οὐσία, ἡ *πίσσα*, ἐξ ἧς ὁ χημικός, ὡς διὰ τῆς μαγικῆς βάρβδου ἐξάγει ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας, τὰ διάφορα χρώματα τῆς ἀνιμνῆς, πτητικὰ ἔλαια καὶ αἰθεριώδεις ὁσμάς, τὸ ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἰατρικὴν *φαρμακὸν ὀξύ*, ἀφθονίαν κολλητικῶν οὐσιῶν χρησίμων εἰς τὸν οἰκοδόμον καὶ τὸν μηχανικὸν καὶ πλῆθος ἄλλοι οὐσιῶν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐκστομίσωμεν τὰ ὀνόματα ἀνιμνῆ καὶ ἀλιζαρίνη, ὅπως ὑπομνήσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τοῦ πε-

δίου τούτου τῆς παραγωγῆς. Μόνον ἡ ἀξία τῶν ἀπὸ τῆς πίσεως ἐξαγομένων χρωμάτων ὑπερβαίνει ἐτησίως τὸ ἐν καὶ ἡμῖς δισεκατομμύριον φράγκων. Ἐὰν δὲ θελήσωμεν νὰ προσθέσωμεν τὴν ἀξίαν τῶν ἀπὸ τῆς πίσεως ἐξαγομένων λοιπῶν προϊόντων πρὸς τὰ τῆς ἀμμωνίας καὶ τῆς βιομηχανίας τῆς πίσεως, ἔχομεν δύο δισεκατομμύρια φράγκων, ἅτινα ἐξάγονται κατὰ δευτέρον λόγον ἀπὸ τῶν λιθάνθρακῶν.

Ἀρκοῦντως μέχρι τοῦδε νομίζομεν κατεδείχθη ἡ μεγάλη σπουδαιότης τῶν λιθάνθρακῶν πρὸς ὑπαρξίν τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου κατὰ τὴν παρούσαν ἑκατονταετηρίδα. Νῦν ὅμως γεννᾶται ἡ ἀπορία ποία εἶνε ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνθράκων τούτων, ἐρώτησις εἰς ἣν μέχρι τοῦδε ἀπηντήσαμεν ἀκροθιγῶς. Εἶδομεν δηλ. ἀνωτέρω, ὅτι οἱ λιθάνθρακες εἶνε τὰ συγκεντρωμένα λείψανα δασῶν, ἅτινα ἐξῆσαν διὰ χιλιετηρίδων ἐτῶν. Εἶδομεν εἶτα ὅτι πρὸς αὐξήσιν τῶν δασῶν τούτων ἦτο ἀνάγκη ἀφθῶνων ἀτμῶν ὕδατος καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἅτινα παρελήφθησαν ἀπὸ τῆς τότε ἀτμοσφαιρας. Ὁ ἀνθραξ δὲ οὗτος, ὁ περιεχόμενος ὡς ἀέριον εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀπεθησαυρίσθη ἐντὸς τῆς γῆς ὡς λιθάνθραξ, τὸ δὲ μετ' ἐκείνου συνηνωμένον ὀξυγόνον ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἀλλὰ ταῦτα λέγοντες ἐξηγοῦμεν μόνον τὸ πῶθεν κατάγονται τὰ ὑλικά ἄτομα, ἅτινα συνιστῶσι τὰ σώματα ταῦτα. Ὅπως δὲ ἐνοήσωμεν σαφῶς τὴν ἀρχὴν τῶν λιθάνθρακῶν, ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν ἀντίληψιν ἀπὸ τῆς φυσιολογίας, τῆς βοτανικῆς καὶ τῆς χημείας.

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι οὐδεμία δύναμις ἐν τῷ παντὶ γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς. Οὔτε ἡμεῖς οἱ πυγμαῖοι οὔτε αὐτὴ ἡ μήτηρ καὶ τροφὸς φύσις δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλο τι ἢ νὰ μεταβάλλωμεν τὴν μορφήν δυνάμεως τινος εἰς ἑτέραν. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀπλοῦνται ἡρεμοῦντα τὰ παμμέγιστα θησαυροφυλακεῖα τῆς δυνάμεως ἣν ἐγκλείουσιν τὰ κοιτάσματα τῶν λιθάνθρακῶν. Νῦν λοιπὸν γεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἀπορία πῶθεν πηγάζει ἡ δύναμις ἣ ἐν αὐτοῖς πρὸ αἰῶνων ἐγκεκλεισμένη; Διότι μόνον τὰ ὑλικά ἄτομα τοῦ ἀνθράκος καὶ τοῦ ὕδραγονου ὑπῆρχον εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ τοὺς ὕδρατμούς, τοὺς πληροῦντας τὴν τότε ἀτμοσφαῖραν, ταῦτα δὲ τὰ σώματα δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς νεκρά, ἅτε μὴ δυνάμενα ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἐκτελέσωσι ποῖαν τινα ἐργασίαν. Τούναντιον δὲ τὰ ξύλα, οἱ λιθάνθρακες καὶ τὰ τοιαῦτα, περιέχοντα ἠνωμένα τὰ στοιχεῖα ἀνθράκα καὶ ὕδρογονον, ἐνσύνεται καίόμενα μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἀναπτύσσουσι θερμότητα, ἧτις κατὰ τὴν φυσικὴν εἶνε εἶδος κινήσεως ἢ *ἐργασίας*, καὶ ἦτις δύναται νὰ μεταβληθῇ κατὰ βούλησιν εἰς ἕτερον εἶδος κινήσεως, παράγουσα ἀτμὸν τήκουσα μέταλλα ἢ γεννώσα ἠλεκτρισμὸν. Γεννωμένων ὅμως τῶν προϊόντων τῆς καύσεως, ἦτοι ἀνθρακικοῦ

ὀξέος καὶ ὕδατος καὶ ψυχομένων, ἢ ἐργασία, ἦτοι ἡ κίνησις, ἐπερατώθη, ἦτοι μετετρέπη εἰς ἄλλο εἶδος, ὅπως δὲ διὰ τῶν αὐτῶν ὑλικῶν ἀτόμων ἐπιχειρήσωμεν νέαν ἐργασίαν, δέον νὰ διαχωρίσωμεν πάλιν τὰς ἐνώσεις ταύτας ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς ἀνθράκα καὶ ὕδρογονον, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς ὀξυγόνον, ὅπως κατορθώσωμεν διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν νὰ παραγάγωμεν ἐκ νέου θερμότητα. Πρὸς διαχωρισμὸν δὲ τῶν ἐνώσεων τούτων εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ποσότητα δυνάμεως ὅση ἀπολύεται κατὰ τὴν ἐνώσιν τῶν προϊόντων τῆς ἀποχωρίσεως, ἢ δὲ δυνάμις αὕτη κατ' ἀνάγκην ἔρχεται ἐξωθεν. Ὅπως βλαστήσῃ οἱ σπέρματα τῶν φυτῶν, ἀφ' ὧν ἐγεννήθησαν οἱ ἄνθρακες καὶ αὐξήθῃσι τὰ δένδρα, ἵνα οικοδομήσῃσι δηλ. τὸ σῶμα τῶν διὰ σχίσεως τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ περιεχομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἀτμῶν, καὶ ὅπως μείνῃ τέλος ἀποθησαυρίσῃ δυνάμεως ἐν τοῖς λειψάνοις τῶν δένδρων τούτων ἔπρεπε νὰ προσφερθῇ εἰς τὰ φυτὰ ἡ δύναμις αὕτη ἐκ τῶν ἐξῶ, διότι ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ πλάσσωσι τὴν ἐν αὐτοῖς ἀποτεθησαυρισμένην δύναμιν ἐκ τοῦ μηδενός. Ποία λοιπὸν ἦτο ἡ δύναμις ἣ ὠθήσασα τὰ φυτὰ εἰς αὐξήσιν; Περὶ τούτου οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δυνάμεθα ν' ἀμφιβάλλωμεν. Ἡ δύναμις αὕτη ἦτο ὁ ἥλιος, οὗτινος τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης παρήγαγον πάντα ταῦτα. Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι πηγὴ πάσης ζωῆς καὶ κινήσεως ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε ὁ ἥλιος; Ἄνευ ἡλίου, ἄνευ φωτός καὶ θερμότητος ἡ γῆ ἤθελε κεῖσθαι ἐρημος ὑπάρξεων καὶ ζωῆς εἰς γωνίαν τινα τοῦ στερεώματος, ἐν σκότει καὶ νυκτί, οὐ οὐδὲ αἱ πολύμηνοι νύκτες τῶν πολικῶν χωρῶν δύνανται νὰ παράσχῃσιν ἡμῖν ἀμυδρὰν ἰδέαν. Ἄνευ ἡλίου οὐδεμία διατάραξις τῆς θερμοκρασίας τῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἐπομένως οὐδεμία πνοὴ ἀνέμου θὰ διατάρασσε τὴν γαλήνην αὐτῆς. Ἄνευ ἡλίου οὔτε ρεύματα θαλάσσια θὰ ὑπῆρχον, οὔτε ἀπάτμισις τῶν θαλασσῶν καὶ ὠκεανῶν, οὔτε νέφη, οὔτε βροχὴ οὔτε χιῶν οὔτε δρόσος καὶ ἐπομένως οὔτε πηγαὶ οὔτε ῥυάκες οὔτε ποταμοί. Ἄνευ ἡλίου οὔτε φυτὰ οὔτε ζῶα ἠδύναντο νὰ ὑπάρξουσιν, διότι καὶ τὰ ὀλίγιστα ἐκ τῶν φυτῶν ἅτινα δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσιν ἐν σκότει ἔχουσιν ἀνάγκην θερμότητος, ἧτις ἐμμέσως μεταδίδεται αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἡλίου.

Ὅταν δὲ κατὰ τὴν παρούσαν χρονικὴν περίοδον καθήμενοι περὶ τὴν ἐστίαν ὑποδοηθούμεν διὰ τῶν λιθάνθρακῶν τὰς μὴ ἐπαρκῆ θερμότητα ἀποστελλούσας ἠλιακὰς ἀκτίνας, ὅταν διὰ τοῦ ἀτμοῦ προκαλοῦμεν ἐκδηλώσεις δυνάμεων, ἄς μεταχειρίζομεθα ἀνεξαρτήτως τῶν ιδιοτροπιῶν τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς τυχαίας κακῆς θέσεως χώρας τινὸς μακρὰν τῶν ρεόντων ὑδάτων, ὅταν τὴν νύκτα ἀντικαθίστῶμεν τὴν προσωρινὴν ἀπουσίαν τοῦ ἡλίου διὰ φωταερίου ἢ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἀπα-

σα αὕτη ἡ θερμότης καὶ ἡ κίνησις καὶ τὸ φῶς ἅτινα ἀντλοῦμεν ἀπὸ τῶν λιθάνθρακῶν, πηγάζουσι τέλος ἀπὸ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός ἅτινα πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἠκτινοβόλησεν ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν ὁ ἥλιος, καθ' ὃν χρόνον δὲν ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωποι. Θεωρούμενου δὲ τοῦ πράγματος καὶ ἀπὸ τοῦ περιωρισμένου ἀνθρωπίνου συμφέροντος, ὁ ἥλιος δὲν ἐπεφάνετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀσκόπως ἐπὶ τοῦ στερεώματος, διότι ἐκτοτε κατετέθησαν ἐν τῇ γῇ τὰ ἀποθησαυρίσματα τῶν δυνάμεων, ἅτινα καταναλίσκουμεν σήμερον καὶ ἅτινα ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον θὰ καταναλίσκουσιν καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐπίγονοι.

Ἡμεῖς σήμερον, κληρονόμοι τῶν δυνάμεων τούτων, κληρονόμοι κταναλίσκοντες, οὐχὶ δὲ καὶ παράγοντες. Πᾶν ὅτι ἐπλάσαν ἑκατομμύρια ἐτῶν θὰ σπαταλήσωμεν ἐντὸς ἑκατονταετηρίδων τινῶν ἢ καὶ χιλιετηρίδων. Ἀλλὰ μὴ ἀνησυχοῦμεν. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ λιθάνθρακες θὰ ἐξαντληθῶσι μετὰ δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας ἐτῶν, ὁ ἡμέτερος αἰὼν παρήγαγε τοιαύτας μεγάλας ἐφευρέσεις, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι πολὺ ἀπελπιστικὸν διὰ τοὺς ἡμετέρους ἀπογόνους, νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς κυριαρχίας τῶν λιθάνθρακῶν. Μόνον δὲ διὰ τὴν ἡμετέραν ἑκατονταετηρίδα καὶ τὰς ἐπομένους δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ λιθάνθρακες εἶνε αἱ βάσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ ὅτι ἄνευ λιθάνθρακῶν ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἐβάδιζεν ἄλλην ὁδὸν τῆς ἡδῆ κεχαραγμένης.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Σ. Μ.

Ἡ ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ

[Συνέχεια καὶ τέλος.]

Ἡ διοίκησις λοιπὸν τοῦ οἴκου εἶνε σοβαρὰ καὶ εὐγενὴς ἐνασχόλησις διὰ τὴν γυναῖκα. Ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν νὰ δεσμευθῇ ἡ γυνὴ ἀπολύτως εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα ἄς θεωρήσῃ αὐτὰ ὡς καθήκον ἢ ὡς εὐάρεστον ἐνασχόλησιν ἀλλ' οὐδὲν πλεον τὸ εὐάρεστον ἔργον ἄς μὴ μεταβληθῇ εἰς μονομανίαν. Εἶνε δέσποινα καὶ οὐχὶ θεράπεινα τοῦ οἴκου. Δὲν εἶνε μόνον ἡ οἰκονόμος τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ σύντροφος. Ὁ ἀνὴρ κεκμηκώς, βαρύθυμος, ἐπιστρέφει οἰκαδε ὅπως εὖρη ἀνάπαυαν. Δὲν ἔχει ἀνάγκην τάξεως μόνον ἐν τῷ οἴκῳ, ἀλλὰ πνεύματος δυνάμενον νὰ ἐννοήσῃ αὐτόν. Ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶνε ἡ χαρὰ, τὸ θέλητρον, ἡ τέρψις τῆς οἰκογενείας ἢ μεγάλῃ ἀρχῇ τῆς οἰκιακῆς πολιτικῆς συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν οἶκον ἐνδιαίτημα εὐαρεστότερον τῶν ἄλλων οἴκων. Τὸ εὐαρεστεῖν λοιπὸν εἶνε ὡς εἶπεῖν ἐν τῶν καθηκόντων τῆς γυναικός. Καὶ ἂν αὐτὸ καθ' αὐτὸ

δὲν ἔχη ἀξίαν τινὰ καὶ μικρὸν τι προσθήτῃ εἰς τὸν εὐμοιροῦντα τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, μεγάλην πάλιν ἔχει ἀξίαν ἕκ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἐνασκαίει ἐπὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων.

Ὁ ἀνὴρ πρέπει βεβαίως νὰ γένηται ὁ διδάσκαλος τῆς συζύγου του καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς αὐτὴν ἰδέας θετικωτέρας καὶ ὑγιεινέρας τῶν ὑπὸ τῆς συνήθους ἀνατροφῆς παρεχομένων. Ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ δύναται νὰ συμπληρώσῃ, τὸ καθ' ἑαυτὴν, τὴν ἀνατροφὴν τοῦ συζύγου τῆς δυνάται ἐνίοτε ν' ἀφαιρήσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ τραχὺ τοῦ ἥθους, ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἐξῆς τινῶν βιαιῶν καὶ κοινῶν, νὰ καταστήσῃ ἀβρὰν τὴν συμπεριφορὰν του, καὶ διαπλάσῃ αὐτὸν ἀξιώτερον τῆς κοινωρίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἂν δὲν φαντασθῶμεν ἐπι τοιαύτην ἀνισότητά ἀγωγῆς μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, πᾶς ἀνὴρ, ὅσον ἀνεπτυγμένος καὶ ἂν ὑποτεθῇ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλαισθησίαν, δύναται νὰ διδαχθῇ τι σχέσιον ἔχον πρὸς τὴν ἀβρότητα τῶν αἰσθημάτων παρὰ τῆς συζύγου του. Αὕτη εἶνε δικαία ἀναπόδοσις, ἣν ὁ σύζυγος δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ ἀντὶ τῆς στερρότητος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ὀρθότητος περὶ τὸ κρίνειν, ἃς μεταδίδει εἰς τὴν σύζυγόν του.

Ἄλ' ἃς ἐλθῶμεν εἰς ἀρετὰς ὑψηλοτέρας καὶ δυσχερεστέρας. Καίτοι ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν κυρίαν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς ὑποθέσεσιν, εἶνε προφανές ὅτι ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ πάσης συμμετοχῆς εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον τοῦ συζύγου τῆς. Ὁρεῖται νὰ ἦ ἐνήμερος εἰς τὰς ὑποθέσεις του, νὰ τὰς ἐννοῇ, νὰ ἐνδιαφέρηται περὶ αὐτῶν, πρέπει νὰ ἦ εἰς θέσιν νὰ ἐκφράξῃ τὴν γνώμην τῆς αὐτῆς καθῆκον εἶνε νὰ νοουθετῇ, νὰ ἀναχαιτίξῃ, νὰ παροτρύνῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν κατὰ τὰς περιστάσεις. «Ἡ σύζυγος, λέγει ἡ κυρία Ρεμυζά, πρέπει νὰ εὐαρεστῆται συνδιαλεγόμενη μετ' ἀνδρῶν περὶ τὰ δημόσια ἀσχολουμένου. Δύναται νὰ εἴπῃ τὴν κρίσιν τῆς περὶ τῆς γνώμης του ἂν ὁ σύζυγος ἦνε μέλος τοῦ κοινοβουλίου, περὶ τοῦ βιβλίου του ἂν ἦνε συγγραφεὺς, περὶ τῆς ψήφου του ἂν ἦνε ἀπλῶς πολίτης. Δέον νὰ συμμετέχῃ τῶν σχεδίων του, ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην ἢ τὸ ἐπάγγελμα ὑπερ μετέρχεται. Ἄν ἡ πεφωτισμένη καὶ εὐαίσθητος, ἀρωσιωμένη καὶ συνετὴ συγχρόνως, πάντοτε σχεδὸν ὁ σύζυγος θὰ ἐπιχαίρῃ διότι συνεβουλεύθη αὐτὴν, οὕτω δ' αὕτη διὰ τῆς ἀγάπης τῆς θὰ καθιστᾶται κοινῶν τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ. Ἡ πλήρης στοργῆς ἐπιδοκιμασία τῆς θὰ ἐξασθενίσῃ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἐλαφρῶν ἢ αὐστηρῶν ἐπικρίσεων τῶν ἀντιπάλων καὶ θὰ προλάβῃ ἐνίοτε διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἀναγκαίαν ἐκτίμησιν, ἧς οὐδ' ὁ δικαιοτάτος τῶν ἀνθρώπων τυγχάνει εὐθὺς ἅμα γένηται ἀξίος αὐτῆς.»

Ἄλλὰ πρὸ πάντων ὅτε συναντᾷ πρὸ αὐτοῦ

ἐμπόδια καὶ κινδύνους ἔχει ἀνάγκη ὁ ἀνὴρ τῶν φροντίδων καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τῆς γυναικῆς. Ὁ ἀνὴρ ἔχει ἰδίως τὴν δύναμιν, τὴν ἀποφασίζουσαν καὶ ἐκτελοῦσαν, ἀλλὰ δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ὑπομένουσαν καὶ ἀναμένουσαν. Ἡ ἀποτυχία παροξύνει αὐτὸν καὶ ἐξερεθίζει· νομίζει ἀπολεσθέντα τὰ πάντα διότι ἄπαξ ἠτύχησεν, ἐξανίσταται σφόδρα κατὰ πάσης ἀδικίας. Ἡ γυνὴ, ζωηροτέρα ἀναμφιβόλως καὶ περισσώτερον ἐξαπτομένη τὴν πρώτην στιγμὴν, συνέρχεται εὐχερέστερον, καὶ ἐξ ἀφοσιώσεως μόνον πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς εἶνε μᾶλλον αὐτοῦ διατεθειμένη εἰς ὑπομονὴν καὶ αὐταπάρησιν. Δὲν ἔχει τὴν ἐπιχειροῦσαν δύναμιν ἀλλὰ τὴν βοηθοῦσαν καὶ ἐνισχύουσαν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀνυψοῦσαν ἐν ταῖς μεγάλας κρίσεσιν.

Ἡ δυστυχία εἶνε τὸ σχολεῖον καὶ ὁ θρίαμβος τῆς γυναικῆς. Ἰδέτε τὴν νεαρὰν ταύτην γυναῖκα· ἔτη τινὰ ἠγνοεῖτε τί ἐγένετο ἤτο νέα, φιλόγεως, καὶ κούφη, ἐπανευρίσκετε δ' αὐτὴν σοβαρὰν, σώφρονα, ὑγιᾶς κρίνουσαν τὰς περιστάσεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δυστυχία τὴν ἐμόρφωσε. Τὴν ἐποχὴν τῆς γαλλικῆς Ἐπικρασίας αἰ εἰς τὰς αἰθούσας διερχόμενοι τὸν χρόνον τῶν ἀργολογοῦσαι δέσποιναι διέπρεπον ἐν γένει ἐπὶ ἐλαφρότητι πνεύματος καὶ ἐλαφρότητι ἠθῶν, ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ θανάτου, ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐν τῇ ἐνδείᾳ, ἀνεπτυξάν ἀξιοθαύμαστα προσόντα. Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ καὶ ταῖς δυσχερείαις δέον νὰ φαίνεται διαλάμπον τὸ μεγαλεῖον τῆς γυναικῆς καὶ ὅχι ἐν ταῖς αἰθούσαις.

Ἡ γυνὴ δὲν εὐμοιρεῖ μόνον τῆς δυνάμεως τοῦ ὑποστηρίζει καὶ ἀνυψοῦν ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ παρὰ μυθεῖν. Ἡ φύσις δοῦσα εἰς αὐτὴν τὸ δῶρον τῶν δακρύων ἔδωκε συγχρόνως αὐτῇ τὸ δῶρον τῆς παρηγορίας. Ἡ γυνὴ κέκτηται θαυμασίαν δύναμιν ὅπως ἐπαναγάγῃ τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων ὅποταν διασπαράσσεται ἡ καρδιά. Διὰ γενναϊοφρονός τινος ὑποκρισίας γενῆς περὶ αὐτὴν τὴν εἰρήνην ἣν ἀπώλεσε, ἐνῶ δ' αὕτη φέρει ἀνίατον τραῦμα, καταπραΰνει καὶ ἰαίνει, ἐφ' ὅσον δύναται, τὰς περὶ αὐτὴν ἀλγηθόνας.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων, ἡ γυνὴ εἶνε ὡς εἶπεν ἡ συνείδησις τῆς οἰκογενείας. Ἐνταῦθα ἐν τούτοις θὰ ἐπενέγκωμεν παρατήρησιν τινα. Φαίνεται πράγματι ὅτι ἡ γυνὴ, ἀβρότερον ἔχουσα πνεῦμα, ἀβροτέραν ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν συνείδησιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε πάντοτε ἀληθές. Καθ' ἑκάστην ὁπόταν ὁ ἀνὴρ διαπράττῃ σφάλματα ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ ἀκούομεν τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἀποδιδόμενην εἰς τὰς γυναῖκας, εἶνε δὲ ἀληθές ὅτι τινὲς αὐτῶν δὲν ἐννοοῦν τὰ, ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς οἰκογενείας ὑποχρεώσεις των. Πολλοὶ προτιμῶσι συχνάκις τὴν ἀποφέρουσαν κέρδος ἐργασίαν τῆς περιποιούσης τιμὴν καὶ δόξαν. Ἀγνοοῦσιν ὅτι ὑπάρχει πρᾶγμα τι ὑπέρτερον καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας· ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μεμπτέα ἡ γυνὴ διὰ τὰς πλημμε-

λεῖς ταύτας ἰδέας· δὲν πταίει αὕτη, ἀλλ' ἡ ἐπιπόλαιος ἀγωγή ἦν λαμβάνει, καὶ ἧτις δὲν ἀναπτύσσει ἐπαρκῶς ἐν αὐτῇ τὰς γενικὰς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας.

Ἄλλ' ἂν ἡ γυνὴ δὲν εἶνε πάντοτε ὁδηγὸς ἀμερόληπτος καὶ δίκαιος ὅσον ἔδει ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου, εἶνε θαυμασίως ἀρμοδίᾳ ὅπως ἐπαναγάγῃ τὴν ἀγνότητά καὶ τὴν τάξιν εἰς τὸν ἐσωτερικόν. Ὅταν ὁ σύζυγος περιπίπτῃ εἰς σφάλματα, ὅταν δι' ἀτάκτου βίου δύνατον νὰ καταστρέψῃ τὴν οἰκογένειαν, καθῆκον τῆς γυναικῆς εἶνε νὰ κατακτῆσθαι αὐτὸν πάλιν διὰ τῶν ἰσχυρῶν μέσων, ἅτινα ἡ φύσις καὶ ὁ ἔρωσ παρέδωκεν εἰς χεῖράς τῆς. Βεβαίως δὲν εἶνε μικρὸν τὸ ἐγγχείρημα καὶ πολλοὶ γυναικῆς ἀποθαρρυνόμενοι εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς παραιτοῦνται τὸν ἀγῶνα. Ὅποια δὲ ἀψεύσις ἐλπίδων, πράγματι, εἰς νεαρὰν γυναῖκα ἀγνοοῦσαν παντελῶς τὴν ἀνθρωπίνην διαφθορὰν καὶ ἧς ἡ ἀθωότης μόλις πιστεύει εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐλαττωμάτων, νὰ συναντήσῃ τὰ χειρίστα τῶν ἐλαττωμάτων εἰς τὸ ὄν εἰς ὃ ὀφείλει ὑποταγῆν καὶ σεβασμόν! Ὅσοι πλείονας ἰδέας ὑψηλὰς καὶ ἀγνάς περὶ τῆς ἀγιότητος τῆς οἰκογενείας ἐνεπνεύσθη, ἐκ τόσῳ μεγαλειτέρου ὕψους καταπίπτει, καὶ καθίσταται σχεδὸν ἀπελπισ ἀναγκαζομένη νὰ ἠμολογήσῃ πρὸς ἑαυτὴν ὅτι ἐκεῖνος ὃν πρέπει νὰ σέβηται εἶνε ἀξίος τῆς περιφρονήσεως τῶν ἄλλων. Ὅποια πάλιν ἐν τῇ ψυχῇ ἐκείνη! Πῶς νὰ πνίξῃ τὴν ἐνδόμυχον φωνὴν ἧτις κατακραυγάζει τῆς προδοσίας; Ἄν ἀγαπᾷ, ὅποια τρομερὰ πτώσις! Ἄν δὲν ἀγαπᾷ, πῶς τρομερωτέρα ἐστὶ! Ἄλλ' ἂν ἡ γυνὴ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς ἀποθαρρύνσεως ταύτης, τὰ πάντα ἀπώλοντο διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο νὰ μὴ ἦ πάντῃ ἄπειρος τοῦ βίου ἡ νεῆσις εἰσερχομένη εἰς γάμον. Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ πτωῶμεν αὐτὴν ἐν οὐ δέοντι καὶ νὰ δεικνύωμεν κρημνοὺς εἰς ἕκαστον αὐτῆς βῆμα· ἀλλ' ἴσως πρέπει νὰ παρασκευασθῇ διὰ τὰς δοκιμασίας τοῦ βίου ὅπως μὴ καταβληθῇ ὑπὸ τῆς ὀδύνης τῆς πρώτης ἀπογοητεύσεως καὶ μὴ καταστρέψῃ αὐτὴ αὕτη τὰς τελευταίας ἐλπίδας τῆς εὐτυχίας δι' ἀκαίρου καὶ ἀνεπανορθώτου βιαιότητος!

Ἄλλ' εἶνε σπάνιον ν' ἀπαρνηθῇ εὐθὺς ἀμέσως ἡ γυνὴ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἐστία. Ἡ ἐνθερμότης αὐτῆς φύσις, εὐχερῶς καταβαλλομένη ἀνυψοῦται μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, ἡ πρώτη δ' αὐτῆς σκέψις εἶνε νὰ παλαίσῃ γενναίως. Ἄλλ' ἡ ἀποτυχία ἀπαμβλύνει τὸ θάρρος καὶ ἐν τούτοις αὕτη δὲν πρέπει ν' ἀποθαρρυνθῇ εἰμὴ ἀπ' οὐ ἐξαντλήσῃ πᾶν μέσον. Ἡ ὑπομονή, ἡ περιπάθεια, καὶ τὰ δάκρυα, ἡ φαιδρότης, ἡ σιγή, πάντα εἶνε κατάλληλα ὄπλα.

Ἐπεὶ πᾶν ἄλλο δυσχερέστατον εἰς γυναῖκα

παλαίουςαν κατὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τοῦ συζύγου εἶνε ὁ συμβιβασμὸς τῶν δικαίων περιποιήσεων ἃς ὀφείλει πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἀντιπαθείας ἣν καὶ ἀκουσίως αἰσθάνεται κατὰ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ. Μετρία τις ἢ διεστραμμένη γυνὴ θὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας. Ὑπάρχουσι βεβαίως περιστάσεις καθ' ἃς τὸ ἔσχατον τοῦτο μέτρον καθίσταται ἀπαραίτητον, ἀλλ' ἐν γένει οὐχὶ διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης δύναται ἡ γυνὴ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ἀποπλανηθέντα σύζυγον.

Εὐρέθησαν οἱ δισχυρισθέντες ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀνταποδώσῃ τὰ ἴσα εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ συζύγου διαγωγὴν. Αἱ τοιαῦται ἀρχαὶ εἰσὶν ὀλεθριώταται. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι ἡ ἀπιστία δὲν ἔχει τὰς αὐτὰς συνεπείας ἐκατέρωθεν· ἄλλως δὲ τὸ κακὸν οὐδέποτε δικαιολογεῖ τὸ κακόν. Δύο μόνον τρόπους νομίζω ἀξίους γυναικῶν προδομένης, τοὺς ἐξῆς: ἢ νὰ ἐπιδείξῃ γενναίαν ἐπιείκειαν ἐφ' ὅσον τὸ κακόν ἐπιδέχεται θεραπείαν, ἢ ὑπερήφανον ἐγκαρτέρησιν ὅταν ἡ ἀθεράπευτος.

Ἡ ἐγκαρτέρησις εἶνε θλιβερὰ ἀρετὴ, οὐδὲν ἔχουσα τὸ θερμαῖνον τὴν φαντασίαν. Τινὲς ἀποκαλοῦσιν αὐτὴν ἀνανδρίαν, οἱ ἄνδρες δὲν ἐκτιμῶσιν αὐτὴν κατ' ἀξίαν. Καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἡ τελευταία γενναία πράξις τῆς γυναικῆς ὅποταν τὰ πάντα ἐξαντλήσασα βλέπῃ αὐτὴν ἠναγκασμένην ν' ἀπαρνηθῇ τὴν εὐτυχίαν. Ἀλλὰ πῶσον ἀσθενεὶς καὶ τετυφλωμένοι εἶνε αἱ ἀνθρώπιναι γνῶμαι! Πῶσον περισσώτερον μεγαλεῖον ἐνέχει ἡ σιγηλὴ ἐκείνη ὑπομονή, ὃ αὐστηρὸς ἀποκλεισμὸς ἀπὸ πάσης ἐλπίδος, τῆς παραφορᾶς ἀνισχύρου ὀργῆς καὶ τῶν εὐχερῶν ἀντιποίνων τῆς προδοσίας!

Δὲν θέλω διὰ τούτων νὰ εἴπω ὅτι ἡ σύζυγος ὀφείλει τὰ πάντα νὰ ὑπομένῃ καὶ τὴν τραχείαν ἐπιπεριφορὰν καὶ τὴν περιφρόνησιν ὃ νόμος παρέχει αὐτῇ τὴν ἀγωγὴν του ὅταν τὸ βάρος τοῦτο εἶνε λίαν δυσβάστακτον οὔτε ἡ ἠθικὴ οὔτε ἡ θρησκεία ἐμποδίζουσι τὴν γυναῖκα νὰ σώσῃ τὰ τελευταῖα ναυάγια τῆς εὐτυχίας τῆς. Ἐνίοτε μάλιστα αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν τέκνων τῆς ἀπαιτεῖ τὸ τοιοῦτο διαζύγιον. Ἡ εὐθὺνη ἐπιβαρύνει ἐκεῖνον, ὅστις κατέστησεν αὐτὸ ἀναγκαῖον! Ἄλλ' εἴτε ἡ γυνὴ, βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀποσείει τὸν ζυγὸν δουλείας ἀφορήτου, ἢ δι' ἠρωϊσμοῦ μεγαλειτέρου ἐπιφέρει μετὰ γενναιότητος τὸ μαρτύριον αὐτῆς, μόνην παρηγορίαν πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς μητρός. Ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ ἀρετὴ δὲν εἶνε πλέον ἐπαρκὴς εἰς ἑαυτὴν καὶ δεῖται στηρίγματός τινος, ἄλλο δὲ στήριγμα δὲν νομίζω κατάλληλον πλὴν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος. Ἡ εὐλάβεια, ἡ τόσον προ-

σαρμοζομένη εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικός, ἢ τόσον προσαρμοζομένη εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν θλίψιν, εἶνε τὸ μόνον ὄπλον ὅπερ δύναται νὰ προστατεύσῃ τὴν γυναῖκα καθ' ἑαυτῆς καὶ κατὰ τῶν πειρασμῶν τῆς ἐξαναστάσεως καὶ τῆς ἐκδικήσεως.

Ἴδού ὅποιον εἶνε τὸ ἡμέτερον ἰδεῶδες τῆς γυναικός. Θέλομεν αὐτὴν διευθύνουσαν τὸν οἶκον μετὰ τάξεως καὶ χάριτος, διοικοῦσαν τοὺς θεράποντας μετὰ σταθερότητος καὶ φιλανθρωπίας, ἀνυψομένην μέχρι τοῦ συζύγου δι' ἀγωγῆς ἐπιμελημένης, ἐνδιαφερομένην περὶ τῶν σκέψεων αὐτοῦ καὶ τοῦ σταδίου, καὶ καθιστῶσαν εὐάρεστον τὴν ἀνάπαυλάν του διὰ τῶν θεληγῶν κεχαριτωμένου πνεύματος· θέλομεν αὐτὴν συμβουλευούσαν, ἐμψυχούσαν, ἀνυψούσαν, παραμυθούσαν ἐπαναφέρουσαν αὐτόν, ἂν ἀποπλανᾷται, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν, ἐξαγνίζουσαν τὰ πάντα περὶ αὐτὴν διὰ τῆς ἰδίας ἀγνότητος καὶ ἂν τὰ πάντα ἀπώλοντο, ἂν μὴ ὑπάρχῃ πλέον ἐλπίς, σωζομένην δι' εὐσεβοῦς ἐγκαρτερήσεως. Τοῦτο εἶνε τὸ ἀληθὲς ἰδεῶδες τῆς γυναικός, τὸ μόνον ἀρμόζον εἰς εὐαίσθητον καὶ ὑπερήφανον ψυχὴν, τὸ μόνον ὅπερ τῇ ἀπολείπει ὄλον τὸ θέληγρον καὶ οὐδ' αὐτῶς ἀφαιρεῖ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς.

(Paul Janet).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΣΦΡΑΓΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Τὸ ἀνωτέρω πανομοιότυπον τῆς σφραγίδος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀβυσιανίας ἐλήφθη ἐξ ἐγγράφου, ἀνακοινωθέντος ἡμῖν εὐμενῶς παρὰ τοῦ ἐξ Ἀβυσιανίας ἄρτι ἐπανακάμψαντος ἰατροῦ κ. Νικ. Παρίση, ὅστις ἐπὶ dietian παρέμεινεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ὡς ἰατρός τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου. Τὸ ἐγγράφον εἶνε εἰς ἀβυσιανικὴν γλῶσσαν, περιέχει δ' αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν, δι' ἧς ἐντέλλονται

πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ νὰ παρέχουσι πρόθυμον συνδρομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῷ κομίζοντι τὸ βασιλικὸν ἐγγράφον. Ἡ σφραγὶς φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἰωάννης βασιλεὺς τῶν βασιλείων τῆς Αἰθιοπίας*» εἶνε δ' αὕτη γεγραμμένη εἰς δύο γλώσσας, εἰς ἀβυσιανικὴν, κατέχουσαν τὸ πρὸς τὰ ἄνω μέρος τῆς σφραγίδος, καὶ εἰς τὴν ἀραβικὴν, ἧς τὰ γράμματα εἶνε κεχαριτωμένα εἰς τὸ κάτω μέρος. Σημειωτέον ὅτι αὕτη εἶνε ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ αὐτοκράτορος, κεκτημένου καὶ ἄλλην μικροτέραν ἐκτυπομένην εἰς ἄλλα ἐγγράφα ἡττονος σπουδαιότητος. Τοιοῦτου δὲ μεγέθους σφραγίδα ἀπαγορεύεται εἰς πάντα ἄλλον τῶν ἐν τέλει νὰ ἔχῃ ἐν Ἀβυσιανίᾳ. Δευτέραν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς αὐτοκρατορικῆς σφραγίδος κέκτηται ὁ Μητροπολίτης, ὅστις εἶνε ὁ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα ἀνώτατος ἄρχων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, μικροτέρας δὲ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, ἀναλόγως τοῦ ἀξιώματος, ὃ ἕκαστος ἔχει.

Αἱ περὶ Ἀβυσιανίας καὶ τοῦ φιλέλληνοσ αὐτοκράτορος αὐτῆς δημοσιευθεῖσαι ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐφημερίσιν περιεργόταται πληροφορία ἐκ διηγήσεων τοῦ κ. Παρίση ἐκίνησαν τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινού, ὥστε ἐνομίσαμεν ὅτι παρέχομεν εὐάρεστον συμπλήρωμα τὴν ἀνωτέρω μικρὰν δημοσίευσιν.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΓΜΑΤΩΝ

τῶν ἀγλητηριωδῶν ὄψεων.

Ἰατρός τις ἐκ Βραζιλίας γράφει εἰς Γερμανικὴν ἐφημερίδα· «*Κατὰ τὴν εἰκοσάτην διατριβὴν μου ἐν τῇ Νοτίᾳ Ἀμερικῇ εἶχον εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω πλειστάκις τὰ ἀποτελέσματα τῆς δι' ἰοῦ ὄψεων δηλητηριάσεως. Παρετήρησα δὲ περιπτώσεις δηλητηριάσεως διὰ τοῦ ἰοῦ τοῦ ὄψεως τοῦ καλουμένου Jararaca pregosa (ἐνὸς τῶν δηλητηριωδεστάτων καὶ συχνοτάτων ἐν Βραζιλίᾳ), αἵτινες δὲν ἐπέφερον οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ἐνῶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὁ θάνατος ἐπῆρχετο ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν δόξιν, γεγονός, ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τῆς πληρώσεως ἢ μὴ ἰοῦ τῶν κύστεων τῶν παρὰ τοὺς διατρήτους ὀδόντας τοῦ ὄψεως εὐρισκομένων. Ἐὰν κατὰ τὴν δόξιν τῶν ἰοβόλων ὀδόντων αἱ κύστεις ἦσαν τυχόν κεναί, ὁ παθὼν δὲ εἶχε μεταχειρισθῆ πρὸς θεραπείαν οἰνόπνευμα, ἢ ἱασις ἀπεδίδοτο εἰς τὸ φάρμακον τοῦτο. Ἐὰν ὅμως αἱ κύστεις ἦσαν πεπληρωμέναι δηλητηρίου καὶ οἱ ὀδόντες εἰσέδυσον βαθέως, οὕτε τὸ οἰνόπνευμα οὕτε ἡ ἀμμωνία ὠφέλουν τὸ φαρμακικόν. Ἐνεκα τούτου τὰ θύματα τῶν ὄψεων ἠριθμοῦντο ἐτησίως κατὰ χιλιάδας, μέχρις οὗ τέλος πρὸ τεσσάρων ἐτῶν βραζιλιανός τις ἰατρός ὁ Δρ. Lazerda, διευθυντὴς τοῦ φυσικοῦ μουσείου ἐν Ρίω Ἰανείρω, ἀνεκάλυψε καὶ μετεχειρίσθη κατὰ τῶν ἐν λόγῳ δηλητηριάσεων*

ἀπαίσιως τὸ *υπερμαγγανικὸν* κάλι. Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀντιφάρμακου τούτου, τὸ ὅποιον σήμερον ἕκαστος χωρικός αὐτόθι ἔχει ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ἔπαυσε ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ὄψεων, ὃ δὲ λαὸς ἐπέισθη ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου τούτου εἶνε ἀπολύτως ἀσφαλῆς, καὶ τὸ δῆγμα τοῦ ὄψεως δὲν εἶνε σπουδαιότερον τοῦ νυγμοῦ τῆς μελίσης. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς μετεχειρίσθη ἐπιτυχῶς ὀκτάκις τὸ *υπερμαγγανικὸν* κάλι, καὶ μάλιστα κατὰ πρώτην φοράν εἰς περίστασιν λίαν ἀπελπιστικὴν. Μαῦρη τις, δύο καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἡλικίας καὶ ὑγιὸς κρᾶσεως κόπτουσα σακχαροκάλαμον, τόσῳ σφοδρῶς ἐδήγηθη ὑπὸ τοῦ ὄψεως Ἰαράρακα εἰς τὴν χεῖρα, ὥστε ὁ ὄψις ἐφονεύθη κρεμάμενος ἐτι ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς μαύρης. Δυστυχῶς ἀπὸ τοῦ δῆγματος εἶχον παρέλθει δύο ὥραι, ὅτε παρουσιάσθη εἰς ἐμέ ἡ μαῦρη ἐν ἐλευθέρῳ καταστάσει. Ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος ἐνεκα τοῦ ἐρεθισμοῦ ἔρρεεν αἷμα, ὃ βραχίον ἦτο τερατωδῶς διωγκωμένον, εἶχε δὲ ἐκτραγῆ καὶ πυρετὸς δεινός. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐνέχουσα πάραυτα 0,02 τοῦ γραμμαρίου *υπερμαγγανικὸν* κάλι ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ἀντιβραχίου τῆς παθούσης, μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἄλλην μίαν ὁμοίαν δόσιν εἰς τὸν βραχίονα. Μετὰ δύο ἡμέρας ἡ μαῦρη μετέβη εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς. Εἰς τὰς ἐπὶ τὰ δὲ λοιπὰς περιπτώσεις καθ' ἃς διενήργησα εὐθὺς μετὰ τὴν δόξιν, μετὰ μίαν ὥραν, τὴν ἐγγυσιν, οἱ δηχθέντες οὐδ' ὀλως διέκοψαν τὴν ἐργασίαν των.—Ἐλπίζω διὰ τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν νὰ διαχειρῶ τὴν προσοχὴν τῶν εἰδημόνων ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ὅπως προσπαθήσωσι πάντες νὰ εἰσαγάγῃσι τὰ κλυσματὰ λεγόμενα τοῦ Πραβάζη, δι' ὧν ἐγγέσωμεν τὴν μορφίνην, καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δασονόμων, διδασκάλων, γεωκτημόνων κ. λ. ὅπως γίνεται χρῆσις τοῦ ἀνωτέρω φαρμάκου καὶ κατὰ τῶν δόξιν τῶν ἡμετέρων ὄψεων. Δέον ὅμως νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ *υπερμαγγανικὸν* κάλι εἶνε λίαν εὐαποσύνθετον, καὶ ὅτι ἐνεκα τούτου πρέπει οἱ κρύσταλλοι αὐτοῦ νὰ διαλύωνται εἰς τὸ ὕδωρ εὐθὺς πρὸ τῆς χρήσεως.

M.

Εἰδόςτι ὑπολαΐδος ράπτει τὰ φύλλα ἐξ ὧν σχηματίζει τὴν φωλεάν τῆς διὰ τεμαχίων νήματος, ἅτινα κλέπτει ἐκ τῶν πέριξ οἰκιῶν. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ υποθέσωμεν ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐδημιουργήθη μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ νήματος· πρότερον λοιπὸν πάντως κατεσκεύαζεν ἄλλως τὴν φωλεάν του, ὥστε ἐπενόησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ράπτειν, ἂν καὶ ἐν γένει ἐπικρατεῖ ἰδέα ὅτι τὰ ζῶα οὐδὲν ἐπινοοῦσι.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΠΕΡΙ ΑΙΜΑΤΟΣ

Υπολογίζεται ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἔχει βάρος κατὰ μέσον ὄρον 250—300 γραμμαρίων, ἀναπαράγει δὲ ἡ ζωσα αὐτὴ μηχανὴ 180 γραμμάρια αἵματος κατὰ παλμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παλμοὶ συνήθως εἶνε 72 κατὰ λεπτόν, ἀναπαράγει 12,860 κατὰ πρῶτον λεπτόν, ἧτοι 26,438,400 ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας καὶ 772,001,280,000 γραμμάρια εἰς διάστημα ἐνὸς ἔτους.

Τὸ αἷμα λοιπὸν, ὅπερ ἀναπαρήγαγεν ἡ καρδία ὀδοηκονταετοῦς ἀνθρώπου ἔχει βάρος ἐν συνόλῳ 1,544,002,560 χιλιογράμματα. Τὸ βάρος τοῦτο ἰσοῦται πρὸς 15,440,025 τόνους, ἧτοι ἡδύνατο νὰ πληρώσῃ 154,400 πλοῖα χωρητικότητος 100 τόνων ἕκαστον. Ἄν δ' ἕκαστον τῶν πλοίων τούτων ὑποτεθῆ μήκους 40 μέτρων, ἅπας ὁ φορτηγὸς στόλος θὰ κατεῖχε μήκος 6,176 χιλιομέτρων. Ἄν δὲ ἀντὶ πλοίων μετεφέρετο διὰ σιδηροδρόμου τὸ αἷμα τοῦτο ἐντὸς ἀμαξῶν μήκους 10 μέτρων ἕκαστης καὶ χωρητικότητος 10 τόνων, ἡ ὅλη ἀμαξοστοιχία ἔπρεπε νὰ ἀποτελῆται ἐξ 1,544,000 χιλιομέτρων. Ἦτοι ὅταν ἡ πρώτη ἀμαξα θὰ εἶχε φθάσῃ εἰς τὸν βόρειον πόλον, ἡ τελευταία δὲν θὰ εἶχεν ἐξέλθῃ τῶν Ἀθηνῶν !!!

Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐν ταῖς ἀρτηρίαις τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ταχύτητα 25 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου κατὰ δευτερόλεπτον, ἧτοι 90 μέτρων ἐντὸς 5 λεπτῶν καὶ 1080 ἐντὸς μιᾶς ὥρας· 2.365 δὲ λεύγας εἰς διάστημα ἐνὸς ἔτους. Ὡστε ἂν ἦτο δυνατόν νὰ κυκλοφορήσῃ διατρέχον κατ' εὐθείαν ἐν εἴδει μικροῦ αἱματηροῦ ρύακος μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, τὸ αἷμα δεκαπενταετοῦς νεανίου θὰ διέτρεχεν ἕκτασιν 35,475 λευγῶν, καὶ τὸ αἷμα ὀδοηκονταετοῦς γέροντος θὰ εἶχε κάμη πολλάκις τὴν περίοδον τῆς γῆς.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ αἷμα ἕκαστου ἀνθρώπου εἶνε κατὰ μέσον ὄρον 15 χιλιογράμματα, περιέχονται ἐντὸς τοῦ ὅλου ποσοῦ κατὰ τὰς γενομένας ἀναλύσεις ἕως 2 1)2 γραμμ. μεταλλικοῦ σιδήρου. Ἐνοούμενον δ' ἐπὶ ταῦτὸ τὸ αἷμα τῶν 2,000,000 ἐλευθέρων Ἑλλήνων, ἡδύνατο νὰ παραγάγῃ χάριν... πολεμικῶν προπαρασκευῶν 5000 περίπου σφαιρας τηλεβόλου βάρους ἐνὸς χιλιογράμμου ἕκαστην.

Ὁ λόρδος Wilton ἐπισκεφθεὶς ἡμέραν τινα τὸν Κάρολον Δάρβιν ἐν τῷ γραφείῳ του, καὶ ἰδὼν αὐτὸ ἐστερημένον παντὸς κοσμηματος καὶ πολυτελείας· —Βλέπω, εἶπεν, ὅτι προτιμᾷτε, κύριε Δάρβιν, τὸ ὠφέλιμον τοῦ εὐαρέστου.—Διότι, ἀπήντησεν ὁ φυσιοδίφης, οὐδὲν πρᾶγμα γνωρίζω εὐαρεστότερον ἀπὸ τὸ ὠφέλιμον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ πλούσιος Γάλλος ἐργοστασιάρχης Dulet εἶχε πρὸ δύο ἐτῶν νέον τινὰ παραγγελιοδόχον, ἐκ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ οὐοίου τόσο ἦτο εὐχαριστημένος, ὥστε συμπεριέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς οἰκογενείας του. Ἡμέραν τινὰ προσκαλεῖ αὐτὸν καὶ τῷ λέγει· « Φίλε μου, εἶσαι νέος, γενναῖος καὶ ἐργατικός· ἡ Μιμὴ μου εἶνε 17 ἐτῶν καὶ τῆς ἀρέσκεις. Ἐχει δὲ προίκα ἀπὸ τῆς μητρὸς τῆς 100 χιλιάδας φρ. Ἐὰν θέλετε κάμνομεν τὸν γάμον κατὰ τὸ πάσχα. » Ὁ ὑπάλληλος ἀκούσας ταῦτα ἐγένετο κάτωχρος, μετὰ μικρὸν δὲ λέγει εἰς τὸν κύριόν του· « — Εἶσθε εὐχαριστημένος κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς ὑπηρεσίας μου; » « — Μάλιστα. » « — Ἐξεπλήρωσα ἐντελῶς τὰ καθήκοντά μου; » « — Μάλιστα· εἶμαι ὑπὲρ τὸ θεὸν εὐχαριστημένος. » « — Λοιπὸν σὰς ἀνακρινῶ, ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ μέλλοντός μου, ὅτι δὲν ὀνομάζομαι Ἐρνεστός, ἀλλ' Ἐρνεστίνα, ὅτι δὲν εἶμαι ἀνὴρ, ἀλλὰ κόρη. Ἐποῦδάσα καλῶς τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα, ἀλλ' ἐπειδὴ πρόσωπόν τι μὲ μεσοφούσανον πληρώνεται μόνον τεσσαράκοντα φράγκα, ἐνῶ σεῖς ἐδίδετε εἰς τοὺς ἀνδρας τὸ ἑξαπλοῦν. . . »

Ὅταν ὁ κύριος Dulet ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του προσέφερον εἰς τὸν ὑπάλληλόν του τὴν χειρὰ του καὶ εἶπεν· « — Μὲ τὴν Μιμὴ μου θὰ διορθώσω εὐθὺς τὸ πρᾶγμα· σύζυγός της βεβιάως δὲν δύνασθε νὰ γίνεσθε· ἀλλ' ἴσως ἔχετε ὄρεξιν νὰ γίνεσθε δευτέρα αὐτῆς μήτηρ· τί λέγετε; » Νῦν ἐξεπλάγη ἡ Ἐρνεστίνα· ἐζήτησε χρόνον ὅπως σκεφθῆ, βεβιάως δὲ ἡ ἀπάντησίς της δὲν ἦτο ἀρνητική.

Τὸ ἐπόμενον ὥραϊον ἀνέκδοτον ἀναγινώσκομεν ἐν ἀγγλικῇ ἐφημερίδι.

Ὁ ἀποθανὼν πρῶστος στρατάρχης von Mantuffel, διοικητὴς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης, ἐδείπνει ποτὲ μετὰ γάλλου διπλωμάτου, ὅστις ἐπειρᾶτο νὰ τὸν πείσῃ περὶ τῆς φιλοκαλίας τοῦ γάλλου ἐργάτου. — Τὸ ἀσχημότερον πρᾶγμα ἂν τῷ δώσητε εἰς χειρὰς του, ἔλεγε, θὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς κομψότατον ἀντικείμενον. Ἀνυπομονήσας ὁ γηραιὸς στρατιωτικὸς ἀνὴρ ἀπέσπασε τρίχα ἐκ τοῦ πικροῦ καὶ πολιοῦ πώγωνός του καὶ ἐνεχειρίσεν αὐτὴν τῷ γάλλῳ διπλωμάτῃ λέγων· « Λοιπὸν προσπαθήσατε νὰ κάμῃ κ'ἂν τι εὐμορφον μ' αὐτὸ ἐδῶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀκριθείας τῶν λόγων σας ». Ὁ γάλλος ἔλαβε τὴν τρίχα καὶ ἐπεμφεν αὐτὴν εἰς παρισίνον χρυσοδόχον, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη δι' ἐπιστολῆς τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀποστολῆς· ἐποίησατο δὲ ἔκκλησιν εἰς τὴν πατριωτικὴν αὐτοῦ ὑπερηφανίαν πρὸς παραγωγὴν ὥραϊου τινὸς πράγματος, ὀλίγον δ' ἔμελεν αὐτῷ περὶ τῆς τιμῆς. Παρῆλθεν ἑβδομάς, ὅτε ἔφθασεν ἐκ Παρισίων μικρὸν κουτίον, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἐναποθεθειμένη ὥραϊα καρφίς, ἧς ἡ κεφαλὴ παρίστα τὸν ἀέτον τῆς Πρωσίας κρατοῦντα ἀπὸ τῶν ὀνύχων τὴν τρίχα τοῦ στρατάρχου· εἰς τὴν τρίχα ὅμως ταύτην ἦσαν δεδεμένοι δύο μικραὶ χρυσαὶ σφαῖραι ἐφ' ὧν ἦσαν κεγαραγμέναί αἱ λέξεις « Ἀλσατία καὶ Λωραίνη ». Ἐπὶ δὲ τοῦ βράχου ὅπου ἐκάθητο ὁ ἀέτος ἀνεγινώσκοντο γαλλιστί « Σε μιά τρίχα μόνον κρέμονται ! »

Τοῦτο ὀνομάζεται γαλλικὸν πνεῦμα.

Οἱ Γάλλοι ἐπινοοῦσι καθ' ἐκάστην νέα καὶ φοβερά μηχανήματα, προωρισμένα νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν μέλλοντα πόλεμον πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀλσατίας καὶ τῆς Λωραίνης. Τὸ νέον μηχανήμα συνίσταται εἰς τὴν γόμεσιν τῶν κοίλων σφαιρῶν δι' ἀπορρόθητον χημικῆς ὕλης, ἧς ἡ καταστρεπτικὴ ἐνέργεια ὑπερβαίνει πᾶσαν φαντασίαν. Οἱ παχύτατοι καὶ ὀγκωδέστατοι τῶν θωράκων καὶ οἱ στερεώτατοι τῶν τοίχων διατρύπωνται καὶ καταστρέφονται ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν· ὅπου ἂν πέσῃ τοιαύτη σφαῖρα, προξενεῖ ἀπίστευτον ὄλεθρον· δὲν διατρύπᾳ μόνον τοὺς τοίχους, οἰονδήποτε καὶ ἂν ἔχῃσι πάχος· τὰ ἐκρηγνύομενα τεμάχια αὐτῆς εἰσδύονται καὶ εἰς τὴν γῆν, ἀνοίγοντα τεραστίους ὁπὰς χάσματα.

Ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1886 ἡ γαλλικὴ κυβερνήσις ἐδαπάνησε περὶ τὰ πεντακῶσια ἑκατομμύρια εἰς ναυπήγησιν νέων πλοίων· τανῦν δὲ ναυπηγοῦνται ἐν τοῖς νεωρίοις, 6 μεγάλα θωρηκτά, 4 θωρηκτὰ κανονιοφόροι, 14 καταδρομικὰ πρώτης καὶ δευτέρας κλάσεως μετὰ βαρέος ἢ ἐλαφροῦ ὀπλισμοῦ, 45 ναρκობόλα καὶ 2 ἰστιοφόροι φρεγάται. Σήμερον ὁ μάχμιος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας στόλος συνίσταται εἰς ἑξ̄ τρισμείιστα θωρηκτὰ, φέροντα πυροβόλα τῶν 42 καὶ 37 ὑφεκατομέτρων καὶ διανύοντα πλείονα ἢ 14 μίλια καθ' ὥραν· εἰς 7 μεγάλα θωρηκτὰ μετρίας ταχύτητος, ὀπλισμένα διὰ πυροβόλων τῶν 27 καὶ 21 ὑφεκατομέτρων· εἰς 4 εὐδρομα θωρηκτὰ, μετὰ πυροβόλων τῶν 24 ὑφεκατομέτρων, διανύοντα δὲ 14 μίλια· εἰς 6 θωρηκτοὺς ἀκταιωρούς, φέροντας 6 πυροβόλα τῶν 27 ὑφεκατομέτρων καὶ τῶν 34 (τὰ σκάφη ταῦτα, νεναυπηγημένα κατὰ νέον ὄλιω πρότυπον εἶνε προωρισμένα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ναρκοβόλων)· εἰς 4 θωρηκτὰς κανονιοφόρους, ὀπλισμένους ἐκάστην δι' ἐνὸς πυροβόλου τῶν 27 ὑφεκατομέτρων. Ταχέως καταδρομικῶν πλοίων δὲν εὐπορεῖ σήμερον ἡ Γαλλία, ἔχει ὅμως 9 μεγάλα ναρκοβόλα, πλείοντα εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, 18 ναρκობόλα δευτέρας καὶ 50 τρίτης τάξεως. Ἡδὴ ναυπηγοῦνται 6 μεγάλα ναρκοβόλα, ὧν ἡ ἀξία θὰ ὑπερβῆ τὰ 15 ἑκατομμύρια, 52 ναρκοβόλα νέου συστήματος, 3 μεγάλα καταδρομικὰ (ἀξίας ἕκαστον 3 1/2 ἑκατομμυρίων φράγκων), ἕτερα 10 καταδρομικὰ πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως καὶ 4 θωρηκτὰ κανονιοφόροι ἀντὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἐκάστη. Ὡστε ἡ Γαλλία δύναται νῦν νὰ εἴπῃ θαρροῦντως ὅτι οὐ μόνον κατὰ ξηρὰν ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλασσαν οὐδένα φοβεῖται, ὅσημέραι δὲ ἀνακτᾷται μείζονα ἀλγῆν καὶ δύναμιν, εἶνε δὲ καὶ παρεσκευασμένη πρὸς πᾶσαν ἀπρόοπτον ἀνάγκην.

— Μπᾶ, φοβεῖται πένθος διὰ τὸν μακαρίτην σύζυγόν σας; Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε πεθαμένος πρὸ 5 ἐτῶν.

— Ναι, ἀλλὰ πρέπει τέλος πάντων νὰ δείξω ἰς τὸν κόσμον ὅτι ἔμεινα χήρα.

A. — Κύρ Κώστα, ἐνκ σκυλί πρὸ ὀλίγου ἐδάγκατε τὴ γυναῖκα σου.

Κώστας. — Ἦταν λυσσασμένο;

A. — Ὅχι.

Κώστας. — Ἀχ τὸ φτωχό! Τότε θὰ λυσάξῃ.